

Kansengroepen in Kaart

ALLOCHTONEN OP DE VLAAMSE ARBEIDSMARKT

2de editie

Met 'Kansengroepen in Kaart' rapporteert de VDAB zesmaandelijks over de verschillende kansengroepen.

De uiteenlopende arbeidsmarktindicatoren worden rijkelijk geïllustreerd met tabellen, grafieken en geografische kaarten.

Gezien de kernactiviteiten van de VDAB ligt de focus vooral op werkloosheidsgegevens.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Definitie allochtoon	5
3. Allochtonen aan het werk	6
3.1. Demografie	6
3.2. Werkzaamheidsgraad en nationaliteitskloof	8
3.3. De preciaire arbeidsmarktpositie van allochtonen	12
3.4. In welke sectoren werken allochtonen, met welke arbeidsvoorwaarden?	16
4. Allochtonen in de werkloosheid	17
4.1 Werkloosheidsgraad	17
4.2. Allochtone versus autochtone NWWZ	18
4.3 Kans op werk	19
4.4. Evolutie allochtone versus autochtone werkloosheid	20
4.5. Indeling naar geslacht	23
4.6. Indeling naar leeftijd	24
4.7. Indeling naar studieniveau	25
4.8. Indeling naar werkloosheidsduur	26
4.9. Indeling naar beroepsaspiratie	27
4.10. Allochtone werkzoekenden per gemeente	28
4.11. NWWZ van Marokkaanse origine	29
4.12. NWWZ van Turkse origine	30
5. Voornaamste conclusies	31

1. Inleiding

Migranten trekken om uiteenlopende redenen naar een Westers land: om er te werken, om een gezin te vormen of er zich mee te herenigen, om te studeren of om asiel aan te vragen. Het aantal personen van niet-Belgische origine is de laatste 20 jaar bijna onafgebroken gestegen, volgens recente berekeningen is zowat een kwart van de Belgische bevolking (meer dan 2,7 miljoen inwoners) van vreemde afkomst en bijna de helft daarvan van buiten de EU¹.

Dat de integratie van al die 'nieuwe inwoners' in onze (intussen multiculturele) samenleving een enorme en blijvende uitdaging is, hoeft geen betoog. Dat de arbeidsmarkt zich steeds meer moet aanpassen aan de toenemende diversiteit is ook zonder meer duidelijk.

Met dit rapport willen we de alloctonenthematiek echter niet diepgaand analyseren, laat staan oplossingen aanreiken. Wel willen we, aan de hand van verschillende tabellen, grafieken en geografische kaarten, op vaste basis een gedetailleerd beeld schetsen van deze specifieke en groeiende kansengroep op de arbeidsmarkt.

2. Definitie allochtoon

Het woord allochtoon komt van het Grieks en betekent letterlijk 'van een ander land'. Wanneer het om bevolkingsgroepen gaat, hanteren verschillende instanties echter verschillende definities van het begrip 'allochtoon'.²

'Allochtoon zijn' staat alleszins niet gelijk aan 'niet-Belg zijn': een groot deel onder hen is genaturaliseerd. Vooral jonge alloctonen nemen de Belgische nationaliteit aan. De wetgeving rond het verwerven van de Belgische nationaliteit is de laatste jaren dan ook aanzienlijk soepeler geworden. Heel wat kinderen van alloctone afkomst zijn automatisch Belg van bij de geboorte.

De definitie van het **VESOC** (het Vlaams Economisch en Sociaal Overlegcomité) houdt hiermee rekening en bepaalt dat iemand allochtoon is indien hij geen nationaliteit uit een van de landen van de Europese Economische Ruimte (EER)³ heeft of indien minstens één ouder of minstens twee grootouders een nationaliteit hebben van buiten de EER. Die definitie vertrekt weliswaar vanuit het nationaliteitsconcept, maar door de bepalingen in verband met de nationaliteit van de ouders en grootouders wordt de origine tot op zekere hoogte toch geïntegreerd in de definitie.

Gezien de VESOC-definitie richtinggevend is binnen de Vlaamse context waarin de **VDAB** opereert, was het de bedoeling deze volledig in de werkzoekendendatabank te operationaliseren. De VDAB kan echter voorlopig niet over nationaliteitsgegevens van de ouders of grootouders van werkzoekenden beschikken. Wel is van elke werkzoekende de historiek van nationaliteiten gekend⁴ en baseert de VDAB zich daarop om zo dicht mogelijk bij de VESOC-definitie aan te sluiten. **Allochtone werkzoekenden worden door de VDAB officieel gedefinieerd als werkzoekenden die een huidige óf vorige nationaliteit hebben van buiten de Europese Economische Ruimte.** Nieuwe Belgen met een vorige nationaliteit uit een niet EU-land kunnen op die manier toch ook als "allochtoon" gedetecteerd worden.

Een minpunt is dat alloctonen van de tweede en derde generatie, die bij geboorte de Belgische nationaliteit verwerven, niet kunnen worden opgespoord. Hierdoor wordt het werkelijke aantal alloctone werkzoekenden onderschat. In 2008 bezat meer dan 95% van de 2de generatie niet-EU migranten de Belgische nationaliteit⁵. Een deel hiervan heeft weliswaar de arbeidsleeftijd nog niet bereikt of loopt nog school, en ongetwijfeld had een deel nog niet de Belgische nationaliteit bij geboorte (en is bv. door gezinshereniging in België beland). Maar het deel dat VDAB niet kan detecteren is wel stijgend. Dat geldt ook voor de (nog zeer jonge) derde generatie, hoewel hun aandeel in de werkloosheid voorlopig nog heel beperkt is.

Over de bevolking op arbeidsleeftijd en de werkende bevolking zijn weinig gegevens naar origine beschikbaar. In de mate van het mogelijke maken we gebruik van gegevens uit de **Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK)** waarmee de Federale Overheidsdienst Economie jaarlijks (ieder kwartaal) uitgebreide socio-economische gegevens over de Belgische bevolking verzamelt. Daarin wordt zowel naar de huidige nationaliteit als het geboorteland gevraagd, wat toelaat de groep alloctonen toch iets preciezer af te bakenen dan enkel op basis van nationaliteit. De voormalige nationaliteit is echter niet gekend waardoor ook hier de meerderheid van de tweede en derde generatie alloctonen niet kan worden gedetecteerd. Gezien het om enquêtegegevens gaat moeten die natuurlijk ook steeds met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd⁶.

¹ zie www.npdata.be, zie ook hoofdstuk 3.1

² Dit wordt treffend aangetoond op basis van 4 cases in het artikel 'Allemaal allochtoon' (De Morgen, woensdag 14 maart) waaruit blijkt dat diverse overheidsdiensten op gemeentelijk, gewestelijk en federaal niveau verschillende definities hanteren.

³ Europese Unie (EU) + Europese Vrijhandelsassociatie (EVA).

⁴ Die Rijksregistergegevens krijgt de VDAB via de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ).

⁵ Zie *De arbeidsmarktsituatie van migranten en hun nakomelingen in Vlaams en Europees perspectief*, Departement WSE, 2011, p. 13

⁶ De EAK is een steekproefenquête waarvan de gegevens worden geëxtrapoleerd naar de totale bevolking.

3. Allochtonen aan het werk

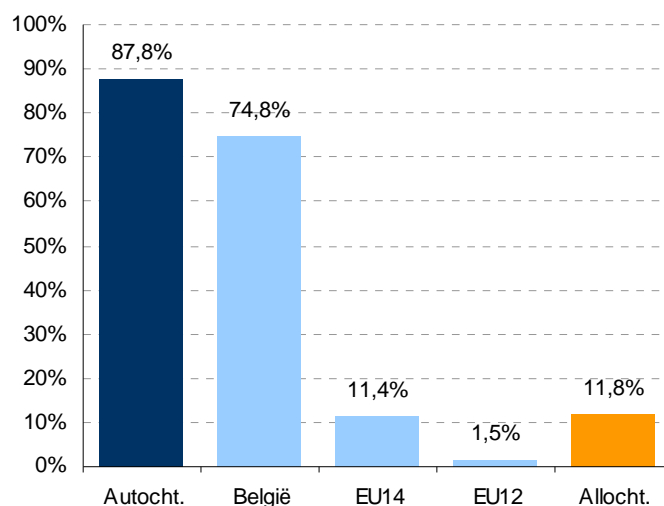
3.1. Demografie

Het aantal personen van niet Belgische origine in ons land neemt elk jaar toe. Intussen is al een kwart (24,7%) van de Belgische inwoners van niet Belgische afkomst en bijna één op acht (11,8%) is allochtoon, d.w.z. afkomstig van buiten de Europese Unie of Eva-landen (gegevens 2012). Bij de allochtonen is meer dan de helft afkomstig uit Marokko, Turkije of Congo-Kinshasa.

Figuur 1. Belgische bevolking volgens herkomstland op 1/1/2012, absolute aantallen en aandelen (extrapolatie⁷)

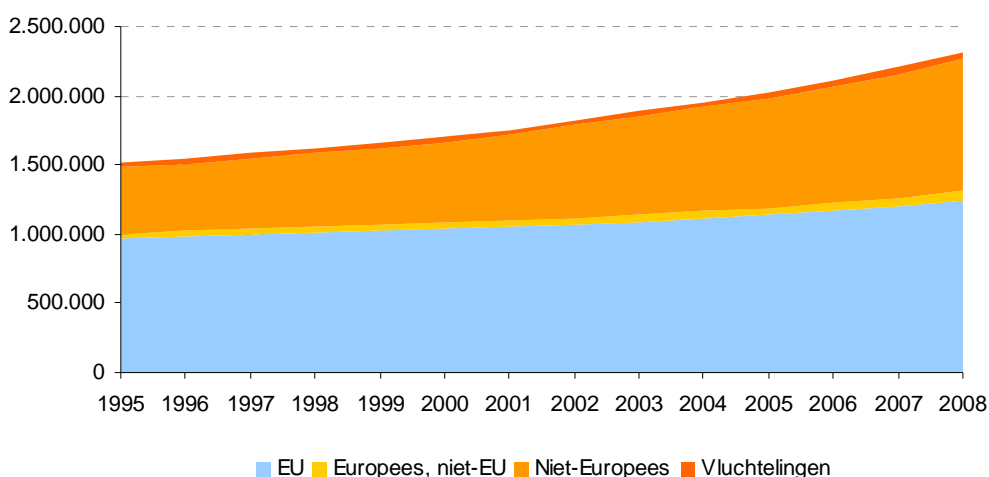
Autochtonen	9.554.624	87,8%
België	8.142.661	74,7%
EU14	1.240.240	11,4%
Italië	451.825	4,2%
Frankrijk	268.372	2,5%
Nederland	216.284	2,0%
EU12	166.246	1,5%
Polen	73.489	0,7%
Roemenië	45.877	0,4%
Bulgarije	22.877	0,2%
EVA	5.478	0,1%
Allochtonen	1.285.281	11,8%
Marokko	412.310	3,8%
Turkije	218.832	2,0%
Congo-Kinshasa	71.298	0,7%
Vluchtelingen	41.242	0,4%
Totaal	10.881.147	100,0%

Bron: www.npdata.be

De sterke mate waarin de bevolking van niet-Belgische afkomst is toegenomen, blijkt overduidelijk uit figuur 2. In 1995 waren er al 1,5 miljoen *niet-Belgen*, in 2008 was dit gestegen tot 2,3 miljoen (+52%). Vooral het aantal inwoners van *niet-Europese afkomst* (+97%) en het aantal *Europeanen van buiten de EU* (+144%) is zeer sterk toegenomen.

Figuur 2. Bevolking van niet-Belgische afkomst, evolutie 1995-2008

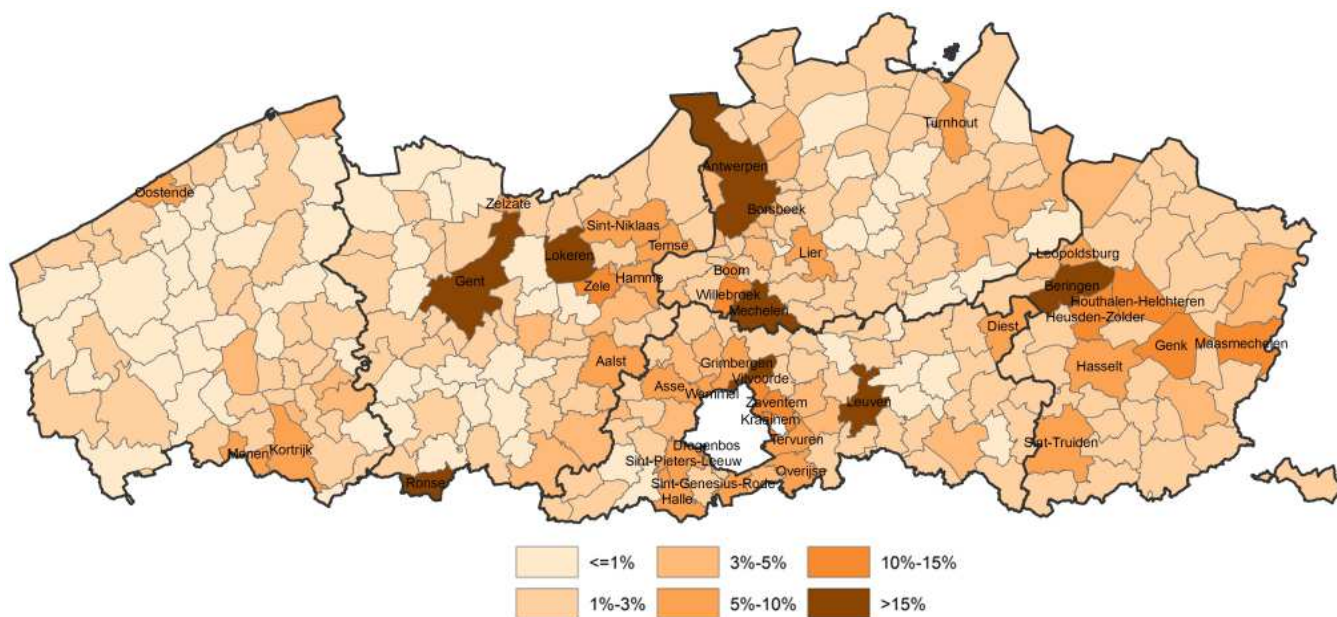

Bron: www.npdata.be

⁷ Deze berekening is mogelijk voor 01/01/2010 voortgaande op het aantal getelde vreemdelingen per nationaliteit, het geteld aantal Belgwordingen per nationaliteit vanaf 1945 en het berekend natuurlijk- en immigratiesaldo van deze Belg geworden vreemdelingen, na hun Belgwording. Door het resultaat van deze berekeningen voor 2008, 2009 en 2010 te extrapoleren naar 01/01/2012 wordt de best mogelijke schatting van het aantal inwoners van vreemde afkomst bekomen voor elk van de 188 in België aanwezige nationaliteiten.

In Vlaanderen woont de allochtone bevolking geconcentreerd in de driehoek Antwerpen-Gent-Brussel en Midden-Limburg, met de hoogste aandelen in de steden Antwerpen (26,9%), Mechelen (22,9%), Gent (18,8%) en Lokeren (17,3%). In grote delen van West-Vlaanderen daarentegen is minder dan 1% van de bevolking van niet-EU origine (gegevens 2008).

Figuur 3. Aandeel bevolking van niet-EU afkomst, Vlaams Gewest, 1/1/2008

Bron: www.npdata.be

Een aantal steden kampt recent eveneens met een sterke toevloed van EU-burgers uit Oost-Europa. Zo is bv. het aantal Slovak en Bulgaren in Gent bijzonder sterk toegenomen de laatste jaren.

3.2. Werkzaamheidsgraad en nationaliteitskloof

Het Vlaams Gewest telt 3,75 miljoen personen tussen 20 en 64 jaar oud (gegevens EAK 2010). Hiervan is bijna 6% (215.087 personen) van allochtone afkomst (lichtblauwe gedeelte in tabel), d.w.z.:

- heeft de Belgische nationaliteit, maar is geboren buiten de EU (130.854 personen, of 61% van het totaal). We beschouwen deze groep als de 'genaturaliseerde allochtonen'⁸.
- heeft een niet-EU nationaliteit (84.233 personen, of 39% van het totaal)⁹. We beschouwen deze groep als de 'niet-genaturaliseerde allochtonen'.

Wallonië telt in hetzelfde bevolkingssegment (20-64 jaar) een vergelijkbaar aandeel personen van allochtone afkomst (6,7%), maar in Brussel loopt dit op tot liefst 30%.

Tabel 1. Bevolking op arbeidsleeftijd en werkenden (20-64 jaar) naar geboorteland en nationaliteit (Vlaams Gewest, 2010)

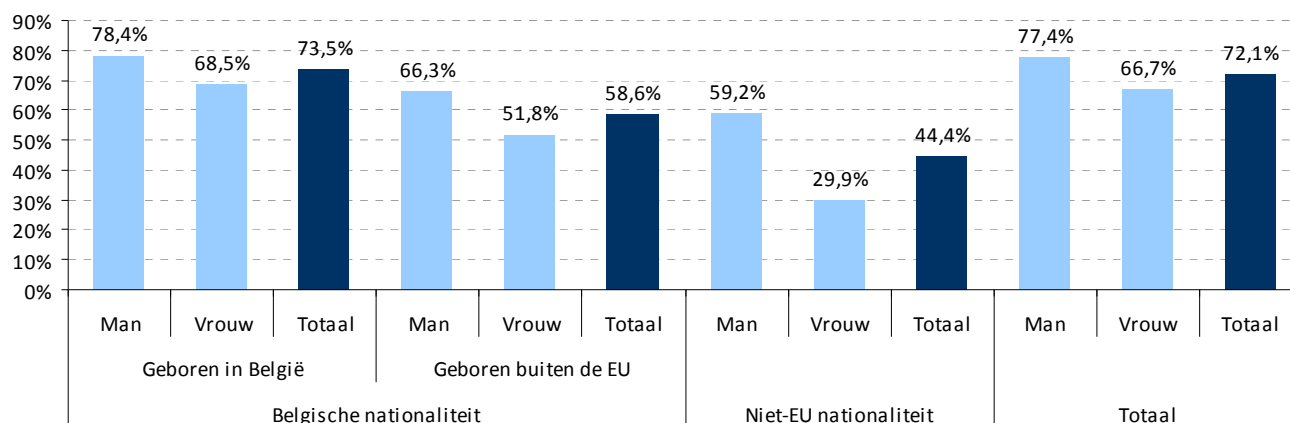
	Belgische nationaliteit						Niet-EU nationaliteit		
	Geboren in België			Geboren buiten de EU			Man	Vrouw	Totaal
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal			
Bevolking 20-64 jaar	1.698.333	1.651.251	3.349.584	61.635	69.219	130.854	41.638	42.595	84.233
Werkend	1.332.107	1.131.156	2.463.263	40.839	35.880	76.719	24.650	12.744	37.394
Niet-werkend	366.226	520.095	886.321	20.796	33.339	54.135	16.988	29.850	46.838
Werkzaamheidsgraad	78,4%	68,5%	73,5%	66,3%	51,8%	58,6%	59,2%	29,9%	44,4%

Bron: Eurostat, LFS/Enquête Arbeidskrachten

Deze EAK-gegevens onderschatten het werkelijk aantal allochtonen, zoals in het inleidende hoofdstuk al werd aangegeven, en zoals ook blijkt als je vergelijkt met de meer correcte demografische gegevens uit hoofdstuk 3.1. Maar die demografische gegevens gelden wel voor heel België, waarbij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het gemiddeld aantal allochtonen sterk opdrijft. Zo was in 2008 maar liefst 35,8% van de Brusselse bevolking van niet-EU origine¹⁰. Bovendien gaat het om cijfers over de gehele bevolking, het aandeel 20-64-jarigen ligt lager bij de jongere allochtone bevolking (een groot deel van de 2de generatie volgt nog onderwijs).

Het verband tussen nationaliteit, geboorteland en werkzaamheid¹¹ valt op (zie figuur 4). Personen met Belgische nationaliteit en geboren in België (we beschouwen deze groep als 'autochtonen'¹²) zijn met voorsprong het meest werkzaam (73,5%). De genaturaliseerde allochtonen volgen op ruime afstand, onder hen is 58,6% aan de slag. Bij de niet-genaturaliseerden is de situatie helemaal slecht, onder hen heeft minder dan de helft een job (44,4%).

Figuur 4. Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) van personen met Belgische en niet-EU nationaliteit volgens geslacht, Vlaams Gewest, jaargemiddelde 2010

Bron: Eurostat, LFS/Enquête Arbeidskrachten

⁸ De grote meerderheid van deze groep is immers van allochtone afkomst.

⁹ Zoals bij de definitie reeds aangegeven, kan via de EAK het aantal allochtonen niet volledig in kaart gebracht worden, omdat personen van allochtone afkomst die geboren zijn in België en eveneens de Belgische nationaliteit bezitten niet kunnen gedetecteerd worden (behoren tot het witte gedeelte in de tabel). Bij de interpretatie van de cijfergegevens dient hiermee rekening te worden gehouden.

¹⁰ Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt daarnaast ook een bijzonder hoog aandeel EU-burgers (waarbij de top drie bestaat uit inwoners van Franse, Italiaanse en Spaanse origine). Samen met de allochtonen gaat het om maar liefst 68% van de Brusselse bevolking! (bron: Jan Hertogen, www.ndata.be).

¹¹ Weergegeven door de werkzaamheidsgraad, nl. het aantal werkende personen onder de bevolking op arbeidsleeftijd (20-64 jaar)

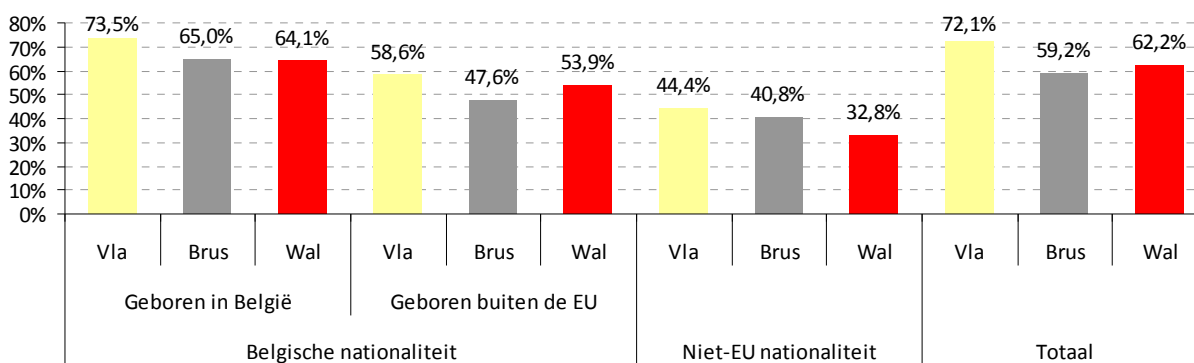
¹² Deze groep bevat weliswaar personen van allochtone afkomst (zie voetnoot 8), maar op een bevolkingsaantal van 3,3 miljoen gaat het ongetwijfeld om een minderheid. Hierdoor wordt de werkzaamheidsgraad amper vertekend.

Ook de zeer lage vrouwelijke werkzaamheidsgraad en de hoge genderkloof bij allochtonen vallen op. Bij de autochtonen bedraagt de genderkloof ongeveer 10 ppt. (werkzaamheidsgraad van 78,4% bij de mannen t.o.v. 68,5% bij de vrouwen), maar deze loopt op naar 14,5 ppt. bij de genaturaliseerde allochtonen en bijna 30 ppt. bij de niet-genaturaliseerden. Bij die laatste groep is minder dan 1 op 3 (29,9%) vrouwen aan de slag!

In de andere gewesten is de situatie nog slechter, zie figuur 5. In het Brussels Gewest zijn minder dan de helft (47,6%) van de genaturaliseerde allochtonen aan het werk en amper vier op tien (40,8%) van de niet-genaturaliseerde. In Wallonië doet die laatste groep het nog slechter, niet eens één op drie (32,8%) heeft werk (bij de vrouwen zelfs met moeite één op vijf (21,3%)).

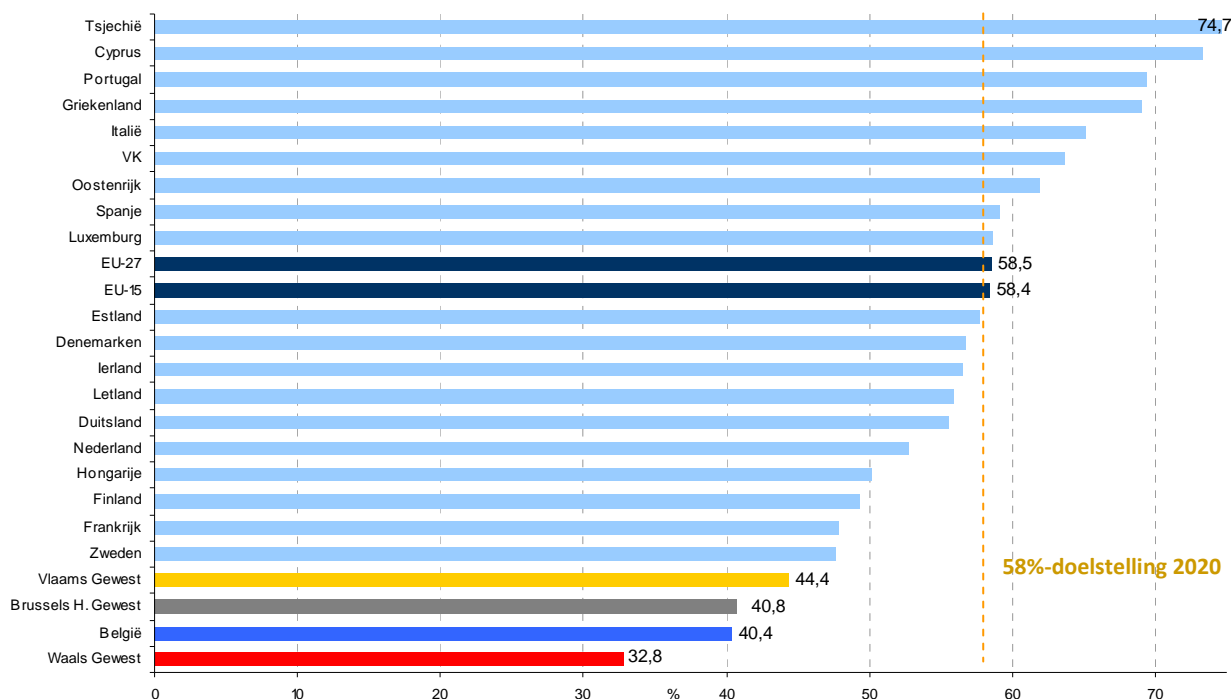
Figuur 5. Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) van personen met Belgische en niet-EU nationaliteit volgens gewest, jaargemiddelde 2010

Bron: Eurostat, LFS/Enquête Arbeidskrachten

De dramatisch lage werkzaamheid van de Belgische niet-genaturaliseerde allochtonen blijkt ook duidelijk als we vergelijken met de andere EU-lidstaten (zie figuur 6). De Belgische gewesten bevinden zich in de staart van het peloton en scoren een heel stuk onder het Europese gemiddelde. De doelstelling die de Vlaamse regering tegen 2020 voorop stelt, een werkzaamheidsgraad van 58% onder niet-genaturaliseerde allochtonen in Vlaanderen¹³, zal niet eenvoudig te realiseren zijn. Zeker als we de recente evolutie van de werkzaamheidsgraden in acht nemen.

Figuur 6. Werkzaamheidsgraad van personen met nationaliteit uit een niet-EU-land (20-64 jaar), Belgische gewesten en EU, 2010

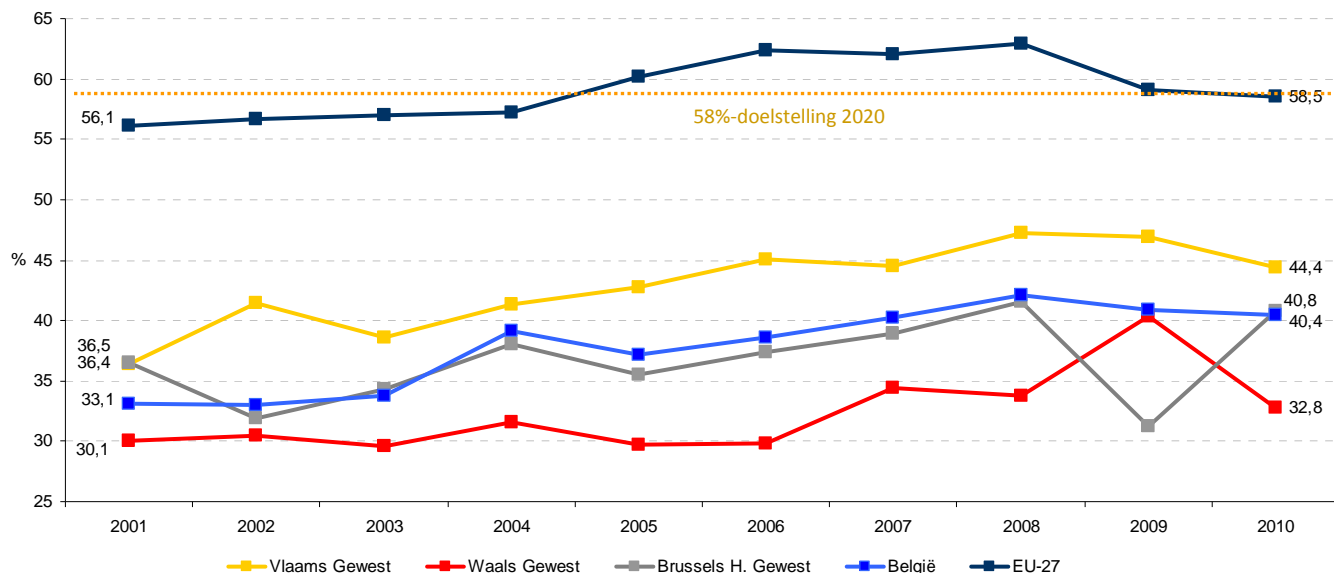
Bron: Eurostat, LFS/Enquête Arbeidskrachten

¹³ Zie Vlaams Hervormingsprogramma Europa 2020, <http://vlaandereninactie.be/actie/eu2020/vlaanderen-en-de-europa-2020-strategie/>

Tussen 2001 en 2008 was er een duidelijke stijging van de werkzaamheid bij niet-genaturaliseerde allochtonen, zowel in de EU als in België. België deed in de periode 2001-2010 een beperkte inhaalbeweging die de enorme kloof met de EU, liefst 23 procentpunten in 2001, verminderde tot 18,1 ppt. In het Vlaamse gewest is de kloof zelfs nog sterker verminderd, van bijna 20 ppt. tot 14 ppt.

Maar de crisis heeft deze stijgende trend helaas onderbroken, de werkzaamheidsgraad bij de niet-genaturaliseerde allochtonen viel in Vlaanderen terug van 47,2% in 2008 naar 44,4% in 2010. De Vlaamse 58%-doelstelling halen tegen 2020 lijkt hierdoor bijzonder moeilijk, daarvoor moet de werkzaamheidsgraad in dit decennium met bijna 14 ppt. stijgen.

Figuur 7. Evolutie werkzaamheidsgraad van niet-genaturaliseerde allochtonen (20-64 jaar), Belgische gewesten en EU27, 2001-2010.

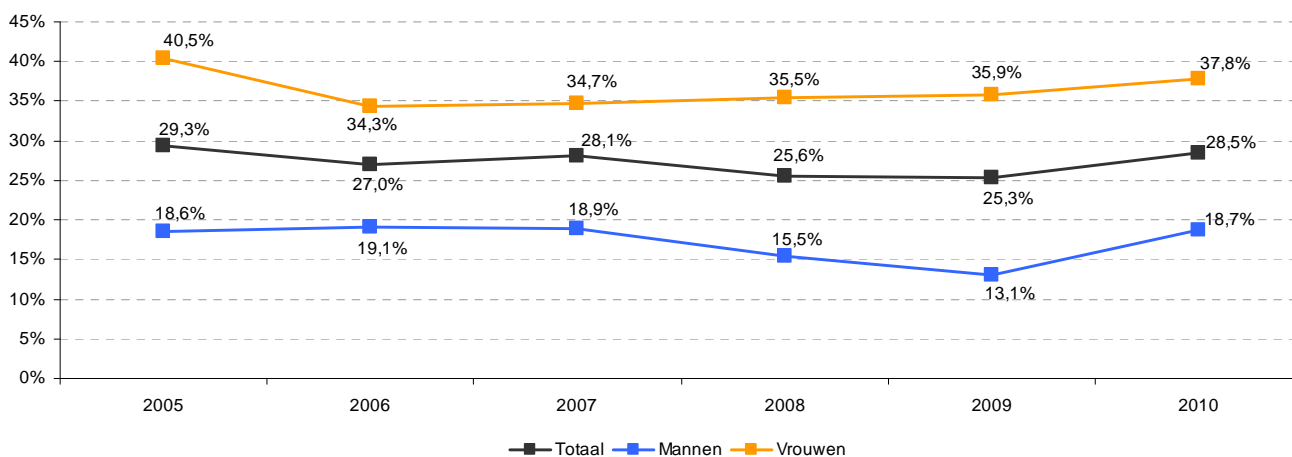

Bron: Eurostat, LFS/Enquête Arbeidskrachten

Nationaliteitskloof

De nationaliteitskloof¹⁴ is bijzonder groot, zeker bij de vrouwen. De kloof was tussen 2007 en 2009 wel enigszins afgenomen, maar in 2010, onder druk van de crisis, weer fors gestegen. De nationaliteitskloof is ook duidelijk gevoelig voor schommelingen. De economische conjunctuur, wijzigingen in wetgeving (bv. de snel-Belg wet¹⁵), de verschillende uitbreidingsrondes van de Europese Unie, enz. beïnvloeden allemaal de werkzaamheid en werkloosheid van de allochtone bevolking, en bijgevolg ook de nationaliteitskloof.

Figuur 8. Evolutie van de nationaliteitskloof in de werkzaamheid (20-64 jaar), Vlaams gewest 2005-2010

Bron: Eurostat, LFS/Enquête Arbeidskrachten

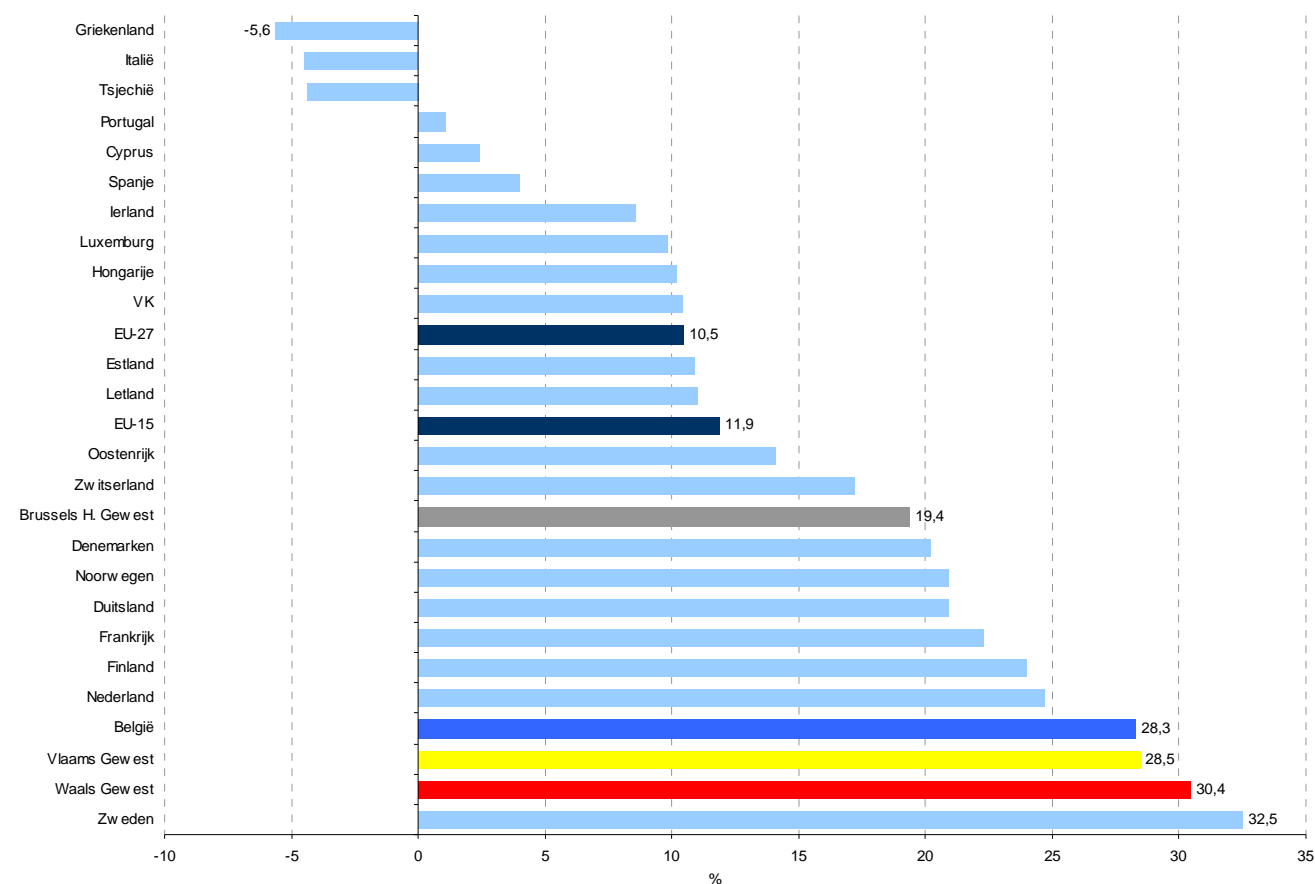
In vergelijking met de andere EU-landen is de nationaliteitskloof in Vlaanderen en Wallonië torenhoog. In Vlaanderen lag hij in 2010 met 28,5 ppt. bijna drie keer hoger dan het EU-gemiddelde (10,5 ppt.). Enkel Wallonië

¹⁴ Het verschil tussen de werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) van personen met nationaliteit gelijk aan hun huidige verblijfplaats en de werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) van personen met nationaliteit uit een niet-EU land, uitgedrukt in procentpunten (ppt.).

¹⁵ Naturalisatiewet uit 2000 die voor bepaalde categorieën buitenlanders de procedure om de Belgische nationaliteit te verkrijgen versnelt.

(30,4 ppt.) en Zweden (32,5 ppt.) steken er nog boven uit. De werkzaamheidsgraad van de allochtonen in Zweden (47,6%) ligt wel hoger dan in Vlaanderen (44,4%), maar wordt ruimschoots overtroffen door de bijzonder hoge werkzaamheid van de autochtonen (80,1%). In drie landen (Tsjechië, Italië en Griekenland) is de werkzaamheid van de bevolking met niet-EU nationaliteit zelfs hoger dan die van de bevolking met autochtone nationaliteit.

Figuur 9. Nationaliteitskloof in de werkzaamheid (20-64 jaar), Belgische gewesten en EU, 2010

Bron: Eurostat, LFS/Enquête Arbeidskrachten

3.3. De precare arbeidsmarktpositie van allochtonen

3.3.1. Lage werkzaamheid en hoge werkloosheid

De migranten zijn minder aanwezig op de arbeidsmarkt (lagere activiteitsgraad), hebben minder werk (lagere werkzaamheidsgraad) en zijn meer werkloos (hogere werkloosheidsgraad).

De lage werkzaamheid bij allochtonen wordt voor een groot stuk verklaard doordat allochtonen zich proportioneel veel minder aanbieden op de arbeidsmarkt. En degenen die zich wel aanbieden kampen met heel wat barrières in hun zoektocht naar een (duurzame) job, maar vooral naar een behoorlijk betaalde job. België bekleedt binnen de EU steevast één van de laatste plaatsen op vlak van inkomensverschillen tussen autochtonen en allochtonen.¹⁶

In 2010 was in Vlaanderen maar liefst 41% van de niet-genaturaliseerde allochtonen niet beroepsactief (d.w.z. noch werkend, noch werkloos), t.o.v. 23,8% bij de inwoners met Belgische nationaliteit (zie tabel 2). Bij de mannen is de kloof in het aandeel niet-beroepsactieven nog relatief beperkt (23,8% t.o.v. 18,5%), maar bij de vrouwen is het verschil enorm: maar liefst 57,8% van de niet-genaturaliseerde vrouwelijke allochtonen biedt zich niet aan op de arbeidsmarkt (t.o.v. 29,2% bij de Belgische vrouwen).

Bij de indeling volgens geboorteland lopen de verschillen minder hoog op, zeker bij de vrouwen, met toch nog een verschil van 18 pptn. Een aanzienlijk deel van de allochtonen geboren buiten de EU heeft de Belgische nationaliteit en presteert beter op de arbeidsmarkt. Hoe dit komt is niet helemaal duidelijk. Sommige jobs (zoals bij de overheid) staan enkel open voor Belgen, maar er spelen zeker ook andere factoren mee. De 'nieuwe Belgen' zijn wellicht gemiddeld beter geïntegreerd, wat zich ook op de arbeidsmarkt vertaalt.

Tabel 2. Socio-economische positie van de bevolking op arbeidsleeftijd (20-64 jaar), opgesplitst naar geboorteland en nationaliteit, Vlaams gewest, 2010

	Werkend			Werkloos			Niet-beroepsactief		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Geboorteland									
België	75,2%	64,5%	69,9%	5,0%	4,7%	4,9%	19,8%	30,8%	25,2%
Niet-Eu	60,0%	38,4%	48,8%	17,3%	12,5%	14,9%	22,7%	49,0%	36,3%
Nationaliteit									
Belg	77,9%	67,7%	72,9%	3,6%	3,1%	3,4%	18,5%	29,2%	23,8%
Niet-Eu	59,2%	29,9%	44,4%	17,0%	12,3%	14,6%	23,8%	57,8%	41,0%

Bron: Eurostat, LFS/Enquête Arbeidskrachten

3.3.2. Oorzaken precare arbeidsmarktpositie

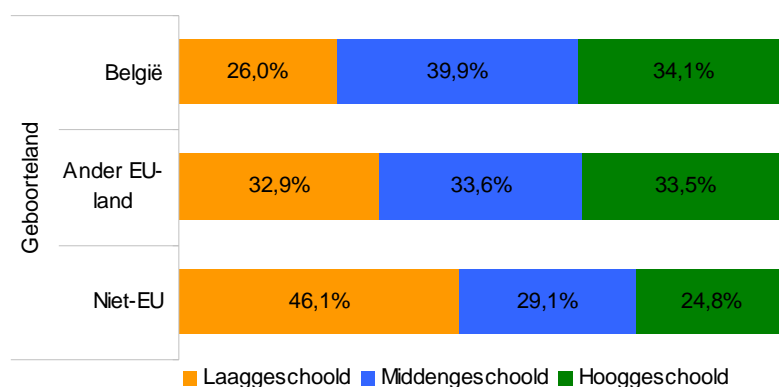
Er zijn tal van redenen waarom migranten zich minder aanbieden op de arbeidsmarkt, minder werkzaam en meer werkloos zijn. Deze kunnen ingedeeld worden in een viertal categorieën: een lager onderwijsniveau en taalachterstand, socio-culturele factoren, institutionele factoren en de vraagzijde van de arbeidsmarkt.

Lager opleidingsniveau en taalachterstand

Migranten hebben gemiddeld een **veel lager onderwijsniveau** dan Belgen, zoals duidelijk blijkt uit de gegevens van de EAK.

¹⁶ Eurostat Statistical Books, *Migrants in Europe. A statistical portrait of the first and second generation*. 2011 edition.

Figuur 10. Verdeling van de bevolking (25-64 jaar) naar onderwijsniveau en geboorteland¹⁷, Vlaams Gewest, 2009

Bron: Eurostat, LFS/Enquête Arbeidskrachten

In 2009 maakte, van de 25- tot 64-jarigen in het Vlaams gewest, 26% van de Belgen maximaal het lager secundair onderwijs af. Tegen 33% van de EU-migranten en 46% van de niet-EU-migranten. België zit hier in een groepje van 5 EU-lidstaten (ook Duitsland, Oostenrijk, Spanje en Tsjechië) waar het verschil tussen autochtonen en allochtonen meer dan 10 pptn. bedraagt. (zie: Eurostat, *Migrants in Europe*, p. 130)

Bijna 40% van de Belgen heeft maximaal het hoger secundair onderwijs afgerond, tegen 34% EU-burgers en 29% niet-EU-burgers.

In het hoger onderwijs zijn migranten helemaal ondervertegenwoordigd. Bijna één vierde van de niet-EU migranten is hooggeschoold, tegenover ruim één derde van de Belgen. Met dit verschil van ongeveer 10 pptn. zit België ook op dit vlak, samen met Spanje en Duitsland, onderaan de EU-rangschikking (zie: Eurostat, *Migrants in Europe*, p.128). Het aandeel hooggeschoolden onder de EU-migranten is vergelijkbaar met dat van de autochtonen: 34% onder hen heeft een onderwijsniveau op het hoogste niveau.

De redenen waarom migranten een lager opleidingsniveau hebben, zijn zeer divers:

Veelal hebben ze in het land van oorsprong **minder onderwijskansen** omdat (zeker) het (hoger) onderwijsaanbod er geringer is en de toegang tot het onderwijs moeilijker. In vele ontwikkelingslanden is er geen schoolplicht en is de bereikbaarheid van onderwijsvoorzieningen moeilijker. Daarnaast moeten de kinderen vaak reeds op jonge leeftijd mee instaan voor het gezinsinkomen door een stukje loonarbeid te verrichten en is er geen kans om onderwijs te volgen. Het onderwijssysteem als 'investering in de persoonlijke en maatschappelijke toekomst' is niet altijd en overal een evidentie.

De **taalachterstand** van migrantenkinderen speelt zeker mee, en heeft al (negatief) effect van in de kleuterklas. Ouders van migrantenkinderen hebben vaak zelf ook een taalachterstand en/of zijn laaggeschoold. Hierdoor kunnen ze hun kind minder goed omkaderen of helpen met huiswerk, wat in ons onderwijssysteem een groot deel van het leerproces inneemt.

Die taalachterstand heeft niet enkel invloed op het verworven opleidingsniveau, maar beperkt later ook rechtstreeks de kansen op werk. In juni 2011 bleek nog maar liefst een kwart (28%) van de jonge werkzoekende allochtonen (<25 jaar) in Vlaanderen een taalachterstand Nederlands te hebben (geen of een beperkte kennis van het Nederlands). Gemiddeld is dit zelfs 44,5% voor alle allochtonen¹⁸.

Socio-culturele factoren: beeldvorming, zorg voor het gezin, informeel netwerk, concentratie

Migrantenjongeren hebben vaak ook een **weinig realistisch beeld van de arbeidsmarkt of hun eigen slaagkansen**, zitten vaker met een **negatief zelfbeeld**, hebben **attitudeproblemen** en/of zien **te weinig voorbeeldfiguren** in hun eigen omgeving. Ze schatten hun werkgelegenheidskansen vaak erg negatief in. Daar bovenop worden migrantenjongeren **vaker en sneller doorverwezen naar technisch en beroepsonderwijs**, terwijl dat niet altijd terecht is. Er wordt daarbij meer gefocust op studieresultaten en minder op talenten. Bovendien komen ze binnen het technisch en beroepsonderwijs dan ook nog vaker in studierichtingen terecht die het minder goed doen op de arbeidsmarkt (bv. de richting handel in het beroepsonderwijs).

Lesgevers hebben ook vaker een **negatief beeld** van migranten. Het onderwijzend personeel is ook nog erg 'blank' (slechts één procent is 'divers'). Lesinhouden en onderwijsmethoden sluiten vooral aan bij een blanke

¹⁷ Gebaseerd op enerzijds het geboorteland van de desbetreffende persoon (om de 1ste generatie migranten te onderscheiden) en anderzijds het geboorteland van de ouders indien de persoon in België is geboren (om de 2de generatie migranten te onderscheiden). Bron: *De arbeidsmarktsituatie van migranten en hun nakomelingen in Vlaams en Europees perspectief*, Departement WSE i.s.m. Steunpunt WSE, februari 2011

¹⁸ Zie VDAB ontcijfert nr. 24, *Taalachterstand Nederlands bij werkzoekenden* (<http://vdab.be/trends/ontcijfert/>)

middenklasseleefwereld. In die zin is de achterstand van jonge allochtonen in het onderwijs niet volledig 'cultureel bepaald': Belgische jongeren uit dezelfde sociaal-economische klasse als migrantenjongeren hebben vaak dezelfde problemen.

Uitgebreid onderzoek van de VUB heeft aangetoond dat jonge migranten reeds in het (Vlaamse) onderwijs een problematische achterstand oplopen¹⁹. Uit vervolgonderzoek is ook duidelijk gebleken dat die opgelopen achterstand doorwerkt op de arbeidsmarkt²⁰. De preciaire arbeidsmarktsituatie zou dan vooral te wijten zijn aan die eerdere onderwijsachterstand.

Zowat de helft van de allochtone vrouwen biedt zich niet aan op de arbeidsmarkt omdat ze, meer dan autochtone vrouwen, de zorg voor hun gezin op zich nemen, dat gemiddeld meer kinderen telt dan een autochtoon gezin. Zo houdt het kostwinnersmodel bij allochtonen duidelijk beter stand dan bij autochtonen. Maar ook specifieke 'culturele' factoren houden hen weg van de arbeidsmarkt.

Allochtonen maken minder gebruik van informele wervingskanalen, omdat ze veel minder dan autochtonen over een netwerk van familie, vrienden of andere relaties beschikken die hen kunnen helpen om op die manier aan een job te geraken.

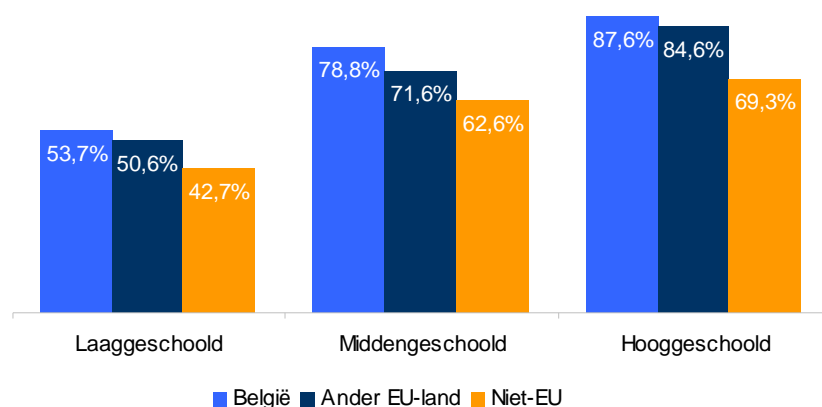
In bepaalde 'gekleurde wijken' in grootsteden worden problemen geconcentreerd, en dat zou een invloed hebben op de kansen op tewerkstelling. Zo hebben mensen uit 'probleemwijken' in Brussel en Antwerpen twee keer meer kans op werkloosheid dan mensen met eenzelfde leeftijd, diploma, geslacht, gezinssamenstelling en nationaliteit die in andere delen van de stad wonen.

Institutionele factoren: erkenning diploma's, werkloosheidsval en migratiebeleid

Er zijn een aantal belangrijke institutionele factoren die verklaren waarom migranten minder aan het werk zijn.

Niet enkel de laagopgeleide migranten hebben het moeilijk, **ook hoogopgeleide allochtonen ondervinden moeilijkheden** om werk te vinden en zijn veel minder aan de slag dan hooggeschoolde Belgen (zie figuur 11). De werkzaamheidskloof tussen allochtonen en Belgen blijkt zelfs helemaal niet lager te liggen bij een hoger opleidingsniveau.

Figuur 11. Werkzaamheidsgraad (25-64 jaar) volgens geboorteland en onderwijsniveau, Vlaams Gewest, 2009

Bron: Eurostat, LFS/Enquête Arbeidskrachten

De **erkenning** van **buitenlandse diploma's** speelt hierin zeker ook een rol. Een deel van de migranten start helaas niet eens de procedure voor het bekomen van diplomagelijkwaardigheid op. Vaak is dit uit onwetendheid over de mogelijkheid ervan, of omdat ze denken dat dit te ingewikkeld of te duur is. En als ze toch proberen hun diploma te laten 'gelijkschakelen', lukt dit ook vaak niet. In 2008 deed 13,8 procent van de EU-burgers een aanvraag tot gelijkstelling, en 17,1 procent van de niet-EU-burgers. 89,3 procent van die EU-aanvragers kreeg een gelijkstelling, tegen 67,9 procent niet-EU-burgers.

Naast een lagere werkzaamheid kan, op basis van de bestaande literatuur, ook vastgesteld worden dat er bij de in- en doorstroom op de arbeidsmarkt van hogergeschoolde niet-EU migranten problemen bestaan met **overkwalificatie**. Allochtonen ondervinden nog steeds moeilijkheden om hun diploma's en werkervaring te vertalen naar een tewerkstellingspositie op niveau.

Uit onderzoek blijkt dat de 'overkwalificatiegraad' bij allochtonen, zeker op basis van herkomst, groter is dan bij autochtonen. Allochtonen oefenen dus meer een job uit die minder kwalificaties vereist dan waarover ze

¹⁹ N. Duquet, I. Glorieux, I. Laurijssen & Y. Van Dorsselaer. *Wit krijgt schrijft beter. Schoolloopbanen van allochtone jongeren in beeld*. Garant Uitgevers, 2006.

²⁰ I. Glorieux, I. Laurijssen & Y. Van Dorsselaer. *Zwart op wit. De intrede van allochtonen op de arbeidsmarkt*. Garant Uitgevers, 2009.

beschikken. Zowel de kwalificaties als vaardigheden, verworven via opleiding en eventuele werkervaring, zijn immers niet altijd gemakkelijk overdraagbaar van het ene naar het andere land.²¹ Het onderzoek bevestigt, conform de bevindingen uit de literatuur, dat de populatie immigranten in het algemeen het meeste risico lopen op overkwalificatie, waarbij het segment van de hooggeschoolde, vrouwelijke migranten de grootste problemen ondervinden in dit proces van 'overdracht' van competenties.

De huidige **werking van onze verzorgingsstaat** speelt zeker een rol. Zo is er bijvoorbeeld een klein verschil tussen de bedragen voor uitkeringen en de minimumlonen, waardoor het voor werklozen in de laagste inkomenscategorieën (waaronder zeer veel allochtonen) minder aantrekkelijk is om te gaan werken. Verder blijkt dat de allochtonen veel meer in laagbetaalde jobs tewerkgesteld zijn.

België heeft ook een erg 'soepel' **migratiebeleid**, waarbij weinig controle wordt uitgeoefend op wie ons land binnenkomt²². Zo vestigen zich in Vlaanderen jaarlijks ongeveer 30.000 meerderjarige nieuwkomers²³ (de helft van buiten de EU), waarvan twee derde 'volgmigranten' zijn. Dat zijn mensen die door gezinsvorming en – hereniging wettelijk naar ons land komen. Volgmigratie is al jaren het belangrijkste structurele migratiekanaal. Maar ook door asielmigratie en regularisatie van migranten die illegaal in ons land verblijven, komen jaarlijks tal van buitenlanders legaal in ons land terecht. Vanuit het perspectief van de arbeidsmarkt zijn al deze passieve migratiekanalen helaas geen goede zaak, 'geschiktheid voor onze arbeidsmarkt' is hierin immers geen criterium²⁴. Veel van die migranten hebben absoluut niet de nodige competenties om in ons land (vlot) aan de slag te raken, of ambiëren zelfs niet eens een job. Op zich hebben we nochtans méér migranten nodig, willen we de krapte op onze arbeidsmarkt beter opvangen en de betaalbaarheid van ons pensioensysteem garanderen. Dat wordt door weinig specialisten betwist. Maar het moeten dan uiteraard mensen met de juiste competenties zijn, en daar wringt dus het schoentje.

Er moet dus dringend meer gefocust worden op een actief arbeidsmigratiebeleid waarin de juiste profielen uit het buitenland worden aangetrokken (en andere geweerd), daarom niet uitsluitend hooggeschoolde profielen. Het CGKR bepleit ook economische migratie voor laaggeschoolden. Landen zoals Australië, Nieuw-Zeeland, Zwitserland en Canada bv. nemen hierin een veel actievere houding aan, en kennen verblijfs- en werkvergunningen toe aan de hand van een puntensysteem. Talenkennis, opleiding, ervaring, het uitoefenen van een knelpuntberoep en dergelijke meer, bepalen wie recht heeft op een vergunning en wie niet. Uiteraard zijn er ook in deze landen andere migratiekanalen, maar in Canada bijvoorbeeld is een duidelijke meerderheid van de migranten er omwille van economische redenen en aldus 'geselecteerd' door de overheid. De Canadese 'Employment Equity Act', met een eerste wet in 1986, beoogt zowel een gelijke vertegenwoordiging van alle Canadese inwoners in de werkgelegenheid als een respectvolle behandeling op het werk. In het bijzonder mikt de wet op de evenredige vertegenwoordiging van 'kansengroepen', in casu vrouwen, inheemse en minderheidsgroepen en personen met een handicap.

Een goed migratiebeleid voeren is geen eenvoudige materie, maar geschiktheid voor onze arbeidsmarkt zou alleszins een veel prominenter criterium moeten zijn dan momenteel het geval is. Zolang dit niet gebeurt, zal migratie door velen gezien worden als een probleem voor onze economie en niet als een deel van de oplossing.

De werkgeverszijde: minder vraag en discriminatie

Een andere verklaringsfactor voor de hogere inactiviteit en werkloosheid bij migranten is te vinden bij de werkgevers.

- Enerzijds is er het aanbod van werk. We zagen al dat migranten lager opgeleid zijn en veelal de nodige taalkennis ontberen, terwijl werkgevers vooral op zoek zijn naar hogergeschoolde profielen. In tijden van hoge werkloosheid worden de jobs voor laaggeschoolden bovendien ingepikt door hogergeschoolden (verdringing): werkgevers verkiezen hen boven de lager opgeleiden. Maar veelal blijken werkgevers ook enige 'koudwatervrees' te hebben om allochtone werkzoekenden in dienst te nemen; de onbekendheid met de inzet van allochtonen moet doorbroken worden door het blijvend aanbieden (door overheid en media) van 'good practices'. Verder zal blijken dat het in de meeste centrumsteden niet ontbreekt aan voldoende allochtone werkzoekenden, die er doorgaans een aandeel van minstens 30% hebben in de totale arbeidsreserve.

²¹ Geets, J. *Overkwalificatie als indicator voor arbeidsmarktintegratie van hooggeschoolde immigranten*. In: *Over.Werk*, 4/2010, p. 71-84

²² Bij de publicatie van het 'Jaarverslag Migratie 2009' door het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding (CGKR) was er sterke kritiek op het Belgische migratiebeleid. De kritiek betrof ook het gebrek aan juiste cijfers over migratie. Ook in het 'Jaarverslag Migratie 2010' is er kritiek op de "uitermate complexe en ontoegankelijke reglementering" en het "gebrek aan evaluatie van het instrumentarium". Maar ook de regularisaties van de afgelopen jaren krijgen toenemende kritiek. In een interview met de krant *De Standaard* (31 maart 2012) verklaart Jozef De Witte, directeur van het Centrum voor Racismebestrijding, dat "de regularisatiecampagnes van de voorbije jaren wellicht een vergissing waren, (o.a.)... "omdat mensen 'onderduiken' om tijd te winnen als ze weten dat ze uiteindelijk toch papieren krijgen."

²³ Zie Beleidsnota 2009-2014 'inburgering en integratie', minister Bourgeois, november 2009

²⁴ De 'paradox van de arbeidsmarkt', met veel werkzoekenden en veel openstaande vacatures, is de laatste jaren versterkt door de toegenomen instroom van migranten (veelal vluchtelingen) uit de 'nieuwe' migratielanden, zowel Aziatische als Zuid-Amerikaanse landen.

- Er is ook nog blijvend racisme en discriminatie bij aanwerving, ondanks de reeds meer dan 30 jaar oude 'Antiracismewet' van 30 juli 1981²⁵.
  - Er zijn subtiele en indirecte vormen van discriminatie zoals een bepaalde moedertaal of kledingvoorschriften die vereist zijn bij aanwerving, jobs bij de overheid die enkel Belgen toelaten. Hieronder valt ook het gebruik van wervings- en selectiemethodes die veelal, en doorgaans onbedoeld, niet 'waardenvrij' zijn.
  - Maar er is ook openlijke discriminatie/racisme. Die gevallen komen ook steeds meer in het nieuws. Van de directeur van kantelpoortenbedrijf Feryn, die in de media openlijk verkondigt "geen alloctonen aan te werven", over beveiligingsbedrijf Eurolock, dat een alloctone sollicitant weigert omdat "een vreemdeling die beveiliging verkoopt toch niet kan" tot een Volt-reportage uit 2010, waaruit bleek dat 6 op de 8 uitzendkantoren gerust wil discrimineren bij aanwerving, als hun klantenbedrijven daarom vragen. Of uitzendkantor Adecco, dat veroordeeld werd omdat het een systeem hanteerde waarbij bedrijven de 'code BBB' konden doorgeven als ze geen migranten wilden²⁶.

Uit een recent rapport van interimkantoor Tempo Team, waarin 205 HR-managers ondervraagd werden over hun houding ten aanzien van minderheidsgroepen, blijkt dat werkgevers weinig vertrouwen hebben in de arbeidsethiek van alloctonen. Maar liefst zeven op de tien werkgevers is van mening dat alloctonen niet genoeg inzet en motivatie tonen, wat zich vertaalt in een erg lage bereidheid om alloctonen in dienst te nemen. Volgens het onderzoek stelt slechts een goede helft van de Belgische bedrijven (57%) alloctonen tewerk. Maar ook langs werknemerszijde is er een relatief lage 'acceptatiegraad' van kansengroepen op de werkvloer in het algemeen en van alloctonen in het bijzonder, waarbij de kwaliteiten en de inzet van alloctonen laag ingeschat worden.

3.4. In welke sectoren werken alloctonen, met welke arbeidsvoorwaarden?

Traditioneel zijn alloctonen oververtegenwoordigd in sectoren en beroepen met zwaar en ongezond werk (bv. de mijnbouw) en/of minder gunstige arbeidsvoorwaarden op vlak van statuut, loon en arbeidstijdregelingen (bv. land- en tuinbouw, horeca). Dit beeld is sindsdien weinig veranderd hoewel de waaier van sectoren en beroepen waarin alloctonen tewerkgesteld zijn, uitgebreid is. Uit een zeer partiële²⁷ analyse van cijfers voor 2006 en het Vlaamse gewest (site Steunpunt WSE), op basis van de nationaliteit, blijkt dat de alloctonen sterk oververtegenwoordigd zijn in de land- en tuinbouw en de tertiaire sectoren, die gekenmerkt zijn door seizoensarbeid, uitzendarbeid, onregelmatige werkuren en relatief lage lonen. Van de Belgen werkt nog nauwelijks 0,5% in de land- en tuinbouw, bij de alloctonen is dit 4,8%. Meer dan de helft (bijna 54%) van de alloctonen werkt in tertiaire sectoren, bij de Belgen is dit iets minder dan 39%. En opvallend is vooral hun enorme aanwezigheid in de sector van 'diensten aan ondernemingen, terbeschikkingstelling van personeel en industriële reiniging' (waaronder vooral de uitzendarbeid), waarin bijna 24% van de loontrekkende alloctonen is tewerkgesteld tegenover slechts 9% van de Belgen. Aan de andere en 'betere' kant werkt slechts 19% van de alloctonen (tegenover 35% van de Belgen) in de 'stabiele' quartaire sectoren, met relatief 'vast werk' en gunstige arbeidsvoorwaarden. De nodige diplomaverenissen (voor bv. onderwijzend en verzorgend personeel) en de lange tijd beperkte toegang van publieke diensten voor niet-Belgen zijn hiervan de belangrijkste oorzaken.

In een recente publicatie²⁸ geeft het Steunpunt WSE een overzicht van de verschillen in arbeidsvoorwaarden tussen autoctonen, geboren in België of een andere EU-lidstaat, en autoctonen. Het betreft hier cijfers van 2009 voor de loontrekkenden in het Vlaamse gewest. Het aandeel loontrekkenden met een tijdelijk contract bedraagt bij de Belgen 6,3%, bij de EU migranten is dit 9,3%, maar dit loopt op tot 15,7% bij de niet-EU migranten en zelfs één op zes bij de vrouwen binnen deze groep. Het nog steeds nadelige arbeidersstatuut geldt voor 62,2% van de niet-EU'ers, bij de Belgen is dit iets minder dan de helft (30,9%). Slechts een kwart van de niet-EU'ers heeft een bediendestatuut, amper 13% is ambtenaar.

Er is wel weinig verschil in het aandeel voltijdse en deeltijdse arbeid. Bij de loontrekkenden geboren buiten de EU bedraagt het aandeel deeltijdarbeid 25,2%, iets minder dan bij de Belgen (26,7%) en de andere EU'ers (28,1%). Dit is wellicht te verklaren door het grote aandeel seizoens- en uitzendarbeid bij de niet-EU migranten, die meestal voltijdse tewerkstelling (op dag- of weekbasis) betreft.

²⁵ Deze wet stelt ondermeer strafbaar het "bedrijven van discriminatie jegens persoon of groep bij de arbeidsbemiddeling, de beroepsopleiding, het aanbieden van banen, de aanwerving, de uitvoering van de arbeidsovereenkomst of het ontslag van werknemers;"

²⁶ In Adecco-kantoren werden gegevens bijgehouden over de etnische afkomst van werkzoekenden. Bedrijven die geen alloctone werknemers wensten kregen de code 'BBB', een verwijzing naar het Belgische koeienras Belgisch Blauw-Wit. In februari 2001 brachten huiszoekingen bij Adecco aan het licht dat er een honderdtal dergelijke bedrijfsfiches bestonden. Het ABVV en SOS Racisme vinden de Adecco-zaak tekenend voor de discriminatie die in de uitzendsector heerst.

²⁷ Het betreft hier slechts 30.306 loontrekkende personen met een niet-EU nationaliteit op een totaal van bijna 2,172 miljoen loontrekkenden, waarvan 2,095 miljoen Belgen en bijna 46.700 andere EU'ers.

²⁸ *De arbeidsmarktsituatie van migranten en hun nakomelingen in Vlaams en Europees perspectief*, Departement WSE i.s.m. Steunpunt WSE, februari 2011

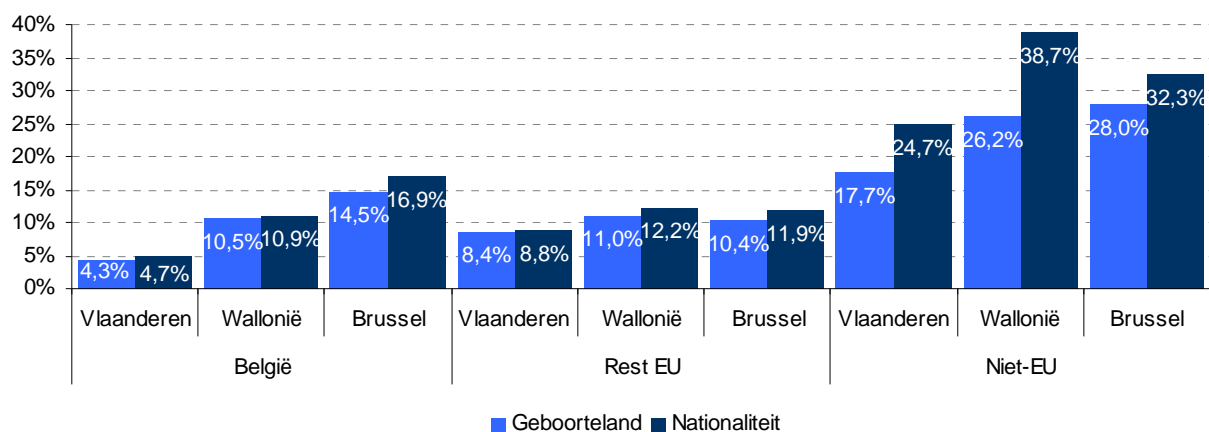
Het recente rapport van Eurostat, *Migrants in Europe. Edition 2011*, toont duidelijk aan dat België binnen de EU zeer slecht scoort op alle indicatoren van inkomensverschillen tussen autochtonen en allochtonen. Zowel in absolute als relatieve termen is de inkomenscloof bij de bevolking tussen 25 en 54 jaar één van de grootste in België. Het gaat hierbij niet noodzakelijk om 'objectieve loondiscriminatie', zoals tussen mannen en vrouwen bestaat, maar vooral om de aard van de sectoren en beroepen waarin allochtonen tewerkgesteld zijn (cf. supra). In hetzelfde rapport bekleedt België dan ook de tweede plaats (na Griekenland) op vlak van armoederisico of sociale uitsluiting bij in het buitenland geboren allochtonen.

4. Allochtonen in de werkloosheid

4.1 Werkloosheidsgraad

Ook de werkloosheidsgraad²⁹ (op basis van EAK) toont de sterke achterstand van allochtonen op de Belgische arbeidsmarkt. In 2010 lag deze in Vlaanderen bij personen met niet-EU nationaliteit (24,7%) meer dan vijf maal hoger dan die bij personen met Belgische nationaliteit (4,7%)! In Wallonië en Brussel is de relatieve verhouding tussen Belgen en niet-EU'ers kleiner, maar de werkloosheidsgraad van de Waalse allochtonen met niet-EU nationaliteit is met 38,7% wel bijzonder dramatisch.

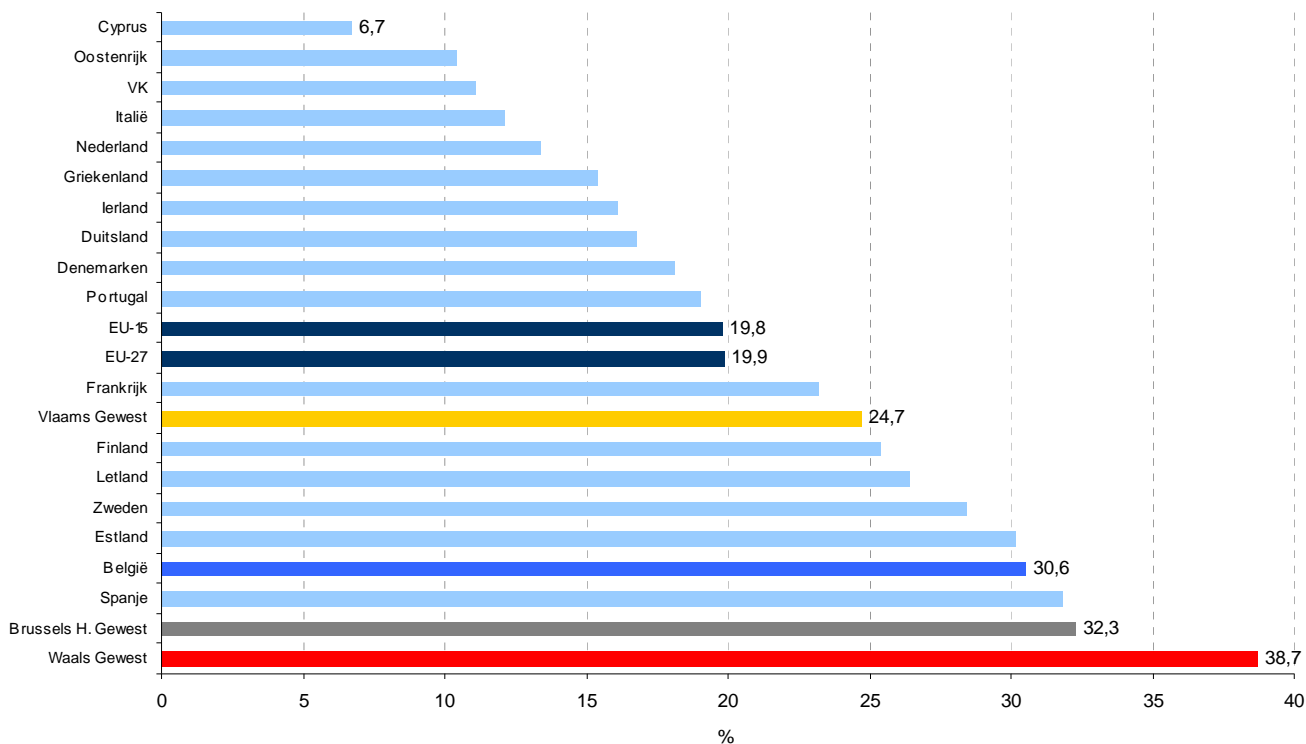
Figuur 12. Werkloosheidsgraden volgens geboorteland en nationaliteit (15-64 jaar), Belgische gewesten, 2010.

Bron: Eurostat, LFS/Enquête Arbeidskrachten

Dat blijkt ook overduidelijk uit de Europese vergelijking in figuur 13. Het Brussels en Waals Gewest zijn de hekkensluiters. De Waalse allochtonen hebben zelfs met grote voorsprong de hoogste werkloosheidsgraad, bijna het dubbele van het Europese gemiddelde! Ook Vlaanderen zit hier ruim boven en heeft eveneens nog een lange weg te gaan, zeker gezien de immense kloof met de autochtone bevolking.

Figuur 13. Werkloosheidsgraad van personen met nationaliteit uit een niet-EU-land (15-64 jaar), Belgische gewesten en EU, 2010

Bron: Eurostat, LFS/Enquête Arbeidskrachten

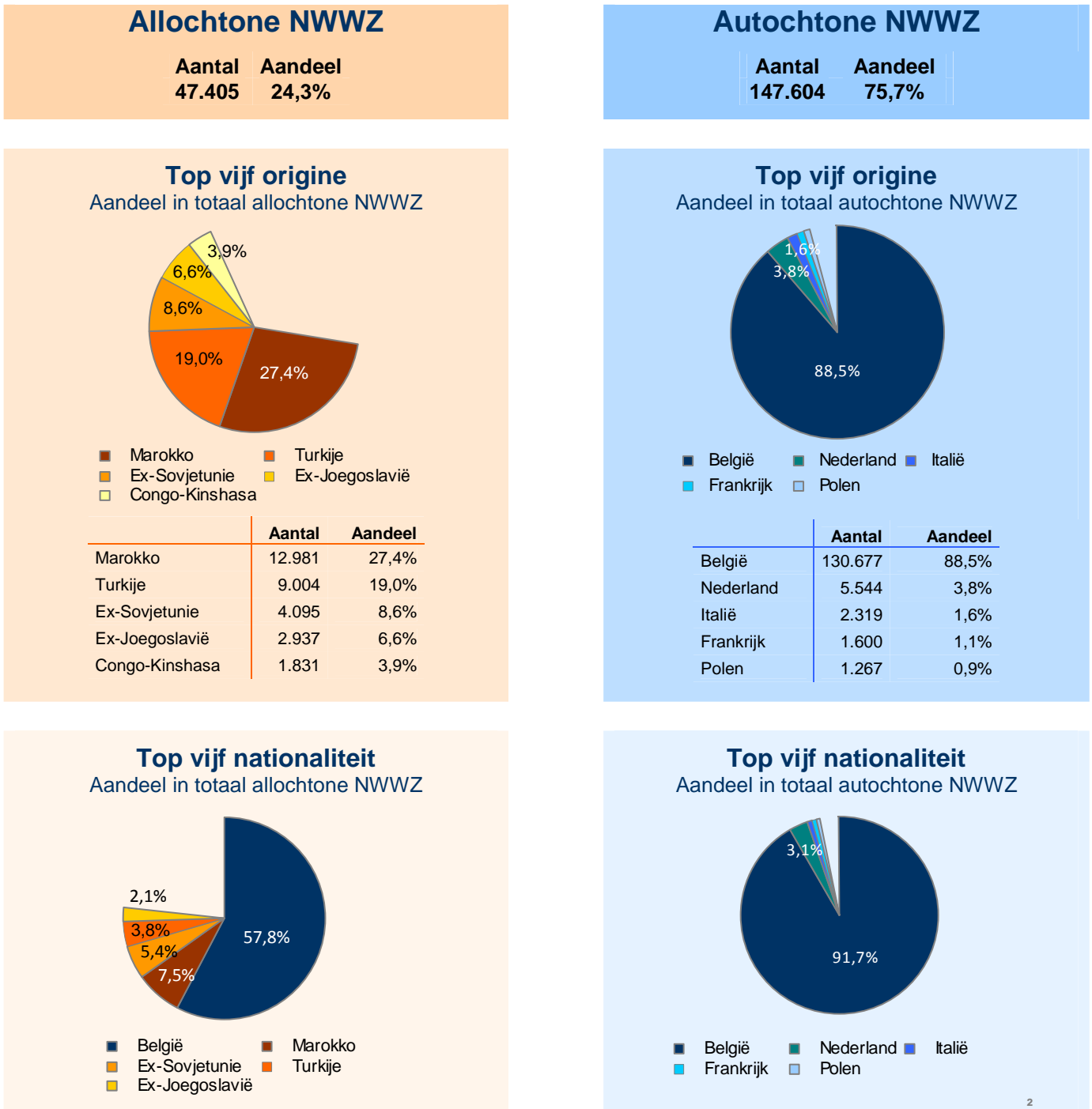
²⁹ De werkloosheidsgraad is het aandeel werkzoekenden in de beroepsbevolking (werkenden + werkzoekenden).

4.2. Allochtone versus autochtone NWWZ

Vlaanderen telde in 2011 gemiddeld 195.008 niet-werkende werkzoekenden (NWWZ). **Bijna een kwart (24,3% of 47.405)** van de werkzoekenden is **van allochtone origine**, waarbij Marokko en Turkije samen zowat de helft voor hun rekening nemen (46,4%). Zowat zes van de tien (57,8% of 27.400) allochtone werkzoekenden heeft de Belgische nationaliteit. Dit loopt wel sterk uiteen volgens origine: van de Turkse NWWZ heeft 79,1% de Belgische nationaliteit, bij de Marokkanen is dit 70,6%, maar bij werkzoekenden uit de voormalige Sovjetunie slechts 33,9%.

Bij de autoctonen (werkzoekenden met een origine uit de Europese Economische Ruimte) gaat het logischerwijs zowel qua origine (88,5%) als huidige nationaliteit (91,7%) vooral over Belgen.

Figuur 14. Aantal en aandeel allochtone versus autochtone NWWZ, Vlaams gewest, jaargemiddelde 2011

4.3 Kans op werk

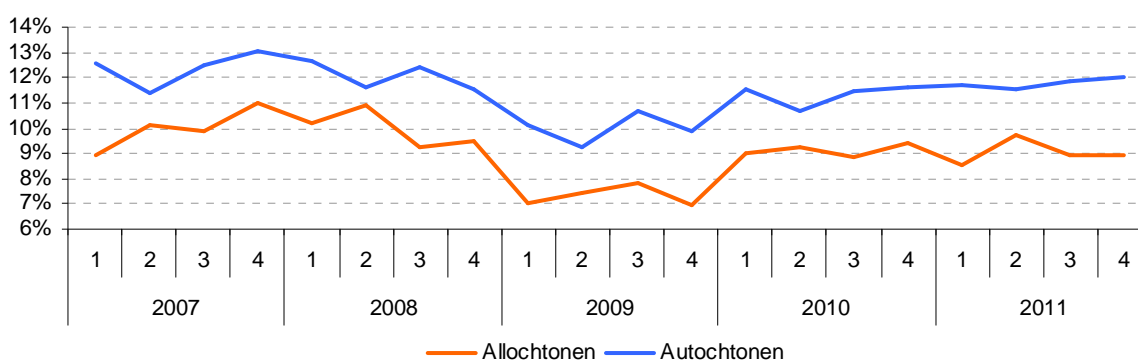
De uitstroom naar werk is een ideale basis om de kans op werk van verschillende doelgroepen te berekenen en te vergelijken. We doen dit op twee manieren.

Maandelijkse kans op werk

Aantal maandelijks uitgestroomde NWWZ naar werk / totale stock NWWZ

Door de maandelijkse uitstroom naar werk af te zetten t.o.v. de volledige stock aan werkzoekenden krijgen we in principe een goede waardemeter voor de maandelijkse kans op werk³⁰. Dit wordt weergegeven door de volle lijnen in figuur 15. De kans op werk voor alloctonen ligt duidelijk lager dan voor autoctonen. De werkkansen worden voor beide groepen ook duidelijk beïnvloed door de conjunctuur.

Figuur 15. Gemiddelde uitstroom uit de werkloosheid naar werk t.o.v. de totale stock NWWZ ('maandelijkse kans op werk'), evolutie 2007-2011

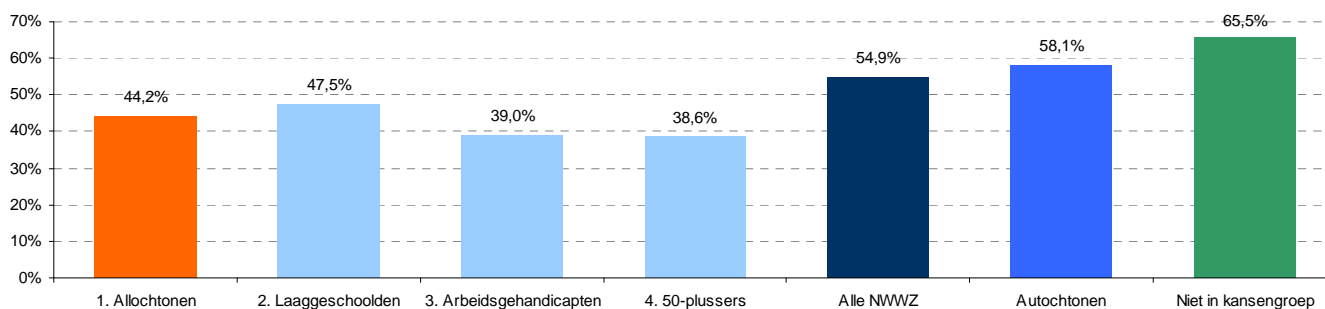
Kans op werk van nieuwe werkzoekenden, 1 jaar na instroom

Aandeel nieuw ingestroomde NWWZ dat 1 jaar later is uitgestroomd naar werk

Door specifiek te bekijken hoeveel nieuwe werkzoekenden na ten laatste een jaar werkloosheid (terug) aan de slag gaan (uitgestroomd zijn), krijgen we een meer correcte vergelijkingsbasis omdat de eventuele (al dan niet artificiële) invloed van minder gemotiveerde werklozen en omvangrijke stockgegevens (zoals bij de 50-plussers) grotendeels wordt uitgesloten. De meeste nieuwe werkzoekenden zijn wellicht veel meer gemotiveerd om zo snel mogelijk (terug) aan de slag te gaan. Op die manier kunnen uiteenlopende kansengroepen beter met elkaar vergeleken worden.

Ook bij deze berekening scoren alloctonen minder goed dan autoctonen: bij de alloctonen is na 1 jaar werkloosheid 44,2% (terug) aan de slag, bij de autoctonen ligt dat een stuk hoger (58,1%). Maar in vergelijking met de andere kansengroepen scoren alloctonen zeker niet slecht, bij de arbeidsgehandicapten (39%) en 50-plussers (38,6%) ligt de uitstroom lager. Maar dit zegt natuurlijk niets over de duurzaamheid van de tewerkstelling. We weten dat alloctonen relatief meer via tijdelijke en uitzendarbeid aan de slag gaan, en dus sneller wisselen tussen werkloosheid en werk. Dit heeft uiteraard een positief effect op de uitstroomcijfers.

Figuur 16. Uitstroom naar werk van nieuw ingestroomde werkzoekenden (2010), gemeten twaalf maanden na instroom. Opsplitsing naar kansengroep.

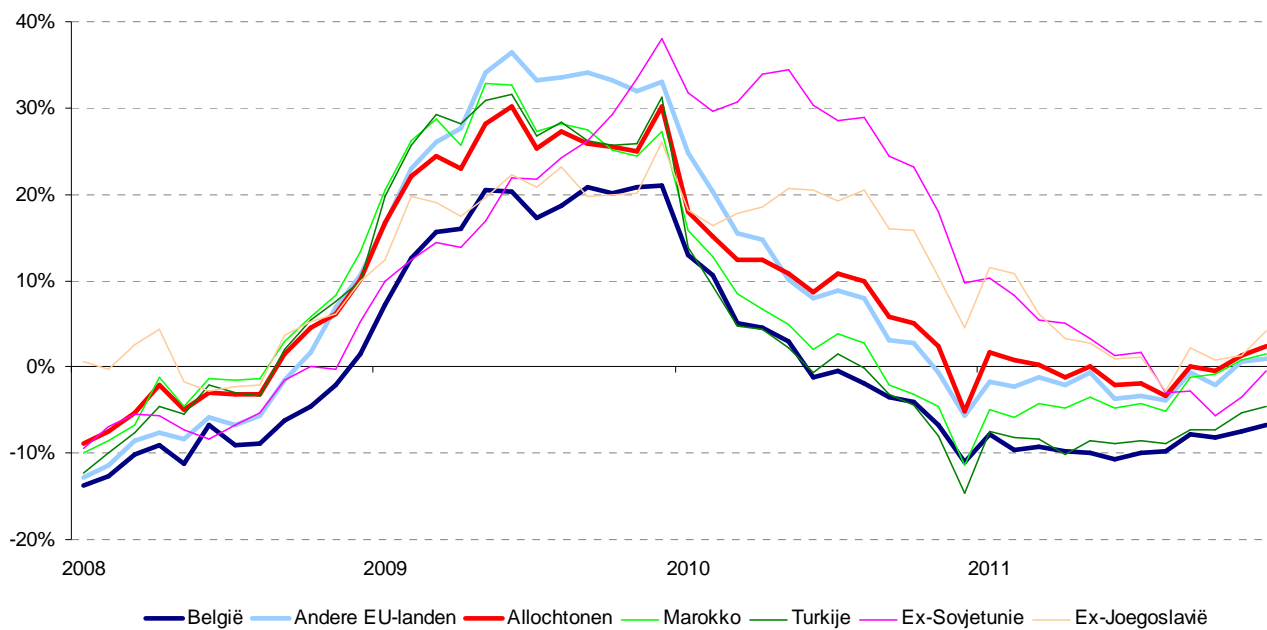
³⁰ Bij deze berekening dient wel een kanttekening gemaakt omdat het resultaat wordt beïnvloed door de grootte én dynamiek van de beschouwde groep werkzoekenden. Typisch voorbeeld zijn de 50-plussers waarbij de totale stock door activerende overheidsmaatregelen sinds 2004 zeer sterk is toegenomen. Een groot deel van die verplicht geactiveerde 50-plussers is intussen langdurig werkloos, voor een stuk omdat bij velen de motivatie ontbreekt om terug aan de slag te gaan. Door die lage uitstroom en grote stock hebben 50-plussers een lage maandelijkse kans op werk, maar dit is dus voor een stuk artificieel.

4.4. Evolutie allochtone versus autochtone werkloosheid

De VDAB beschikt sinds 2007 over historische gegevens van de nationaliteiten (uit het Rijksregister). Voordien werd een naamherkenningsprogramma gebruikt waarmee enkel alloctonen van Maghrebijnse en Turkse afkomst gedetecteerd konden worden. Voor de andere alloctonen was men aangewezen op vrijwillige registratie, waardoor een groot deel van hen ongeïdentificeerd bleef. Sinds 2007 zijn voor alle nationaliteiten betrouwbare en gedetailleerde gegevens beschikbaar. Voor de evolutie van jaarverschillen, zoals in onderstaande grafiek, kunnen we pas een jaar later starten (jaarverschil jan. 2008 t.o.v. jan. 2007), maar dit geeft toch al een goed beeld van hoe sterk de vorige economische crisis de werkloosheid deed stijgen!

Figuur 17. Evolutie allochtone versus autochtone werkloosheid, Vlaams gewest, jaarverschillen 2008-2011

Zowel de autochtone als allochtone werkloosheid steeg bijzonder sterk tijdens de vorige laagconjunctuur (vanaf de tweede helft van 2008), en begon te dalen na de crisis (vanaf halfweg 2010). Opvallend is dat de werkloosheid bij de alloctonen en bij personen uit de EU-lidstaten (excl. België) tijdens de crisis veel sterker steeg dan bij de autochtone Belgen, en erna slechts beperkt afnam. Over de hele periode 2007-2011 daalde het aantal werkzoekende autochtone Belgen gemiddeld zelfs nog licht (-1,1%), terwijl de werkloosheid bij personen uit de andere EU-lidstaten (+32,7%) en bij de alloctonen (+33,7%) bijzonder sterk toenam! Die sterke stijging wordt voor een stuk verklaard door de economische crisis: beide groepen werken relatief vaker in conjunctuurgevoelige sectoren (industrie) en in tijdelijke en uitzendarbeid (jobs die zeker tijdens periodes van laagconjunctuur vaak niet worden verlengd).

Maar de laatste jaren speelt migratie vaak een veel meer bepalende rol, en daarbij worden de verschillen volgens herkomstland duidelijk weerspiegeld in de werkloosheidsevolutie. Zo veroorzaakt de golf van migranten uit de voormalige Sovjetunie en Joegoslavië, en uit een aantal Oost-Europese EU-lidstaten, logischerwijs eveneens een enorme toename van het aantal werkzoekenden uit die respectievelijke herkomstlanden. Dit blijkt ook duidelijk uit tabel 3 waarin de top tien herkomstlanden worden weergegeven met de sterkste relatieve en absolute toename van de werkloosheid over de periode 2007-2011. Bij de sterkste relatieve stijgers duiken een aantal Oost-Europese EU-landen op zoals Bulgarije (+228,4%), Tsjechië & Slowakije (samen +191,7%) en Polen (+75,5%). Bij de sterkste absolute stijgers gaat het, op Nederland na, integraal om niet-EU landen. En ook hier noteren we, naast Marokko en Turkije, een sterke toename van het aantal NWWZ uit de ex-Sovjetunie, ex-Joegoslavië, Bulgarije, ex-Tsjechoslowakije en Polen.

Tabel 3. Sterkste relatieve en absolute toename van de werkloosheid volgens herkomstland, Vlaams gewest, verschil jaargemiddelde 2007-jaargemiddelde 2011.

Sterkste relatieve stijgers*

Herkomstland	2007	2011	Vershil
Bulgarije	243	798	+228,4%
Ex-Tsjechoslowakije	289	843	+191,7%
Guinea	159	407	+156,0%
Irak	441	917	+107,9%
Sri Lanka	57	118	+107,0%
Afghanistan	381	778	+104,2%
Kameroen	184	360	+95,7%
Albanië	195	348	+78,5%
Ethiopië	102	179	+75,5%
Polen	722	1.267	+75,5%
België	132.193	130.677	-1,1%
Andere EU-landen	12.756	16.927	+32,7%
Alloctonen	35.447	47.405	+33,7%

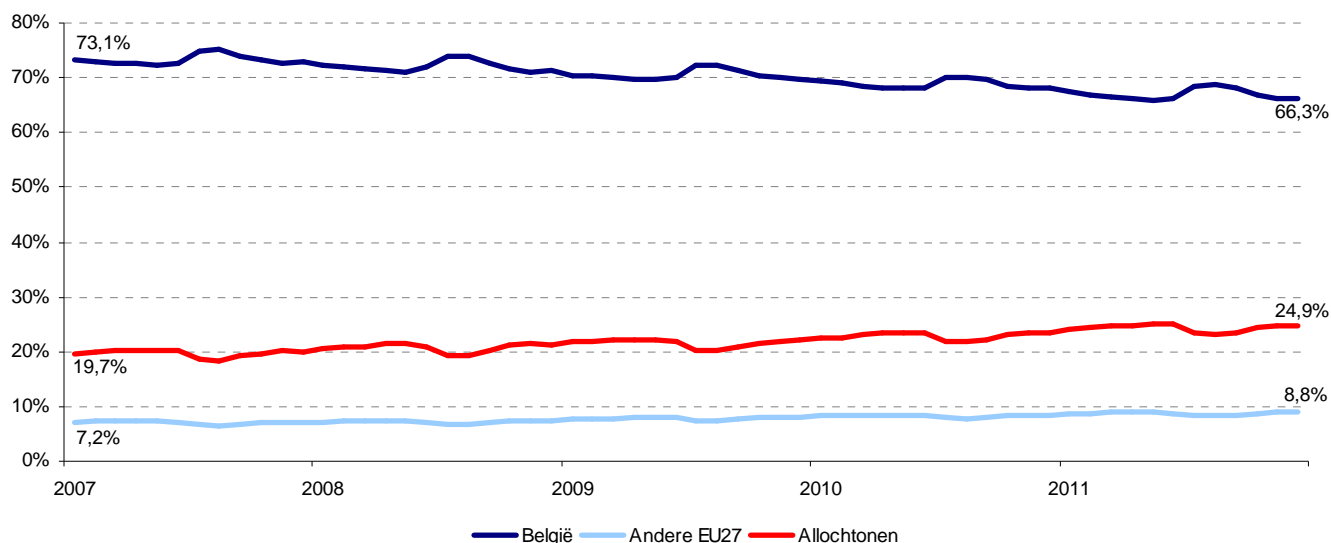
Sterkste absolute stijgers

Herkomstland	2007	2011	Vershil
Marokko	10.332	12.981	+2.649
Nederland	3.957	5.544	+1.587
Ex-Sovjetunie	2.793	4.165	+1.372
Turkije	7.827	9.004	+1.177
Ex-Joegoslavië	2.139	3.149	+1.010
Bulgarije	243	798	+555
Ex-Tsjechoslowakije	289	843	+554
Polen	722	1.267	+545
Irak	441	917	+476
Congo-Kinshasa	1.399	1.831	+432
België	132.193	130.677	-1.516
Andere EU-landen	12.756	16.927	+4.171
Alloctonen	35.447	47.405	+11.958

* landen met gemiddeld minstens 100 NWWZ

Het is dan ook logisch dat het aandeel alloctonen en werkzoekenden uit de andere EU-lidstaten de laatste jaren aanzienlijk gestegen is, tussen jan. 2007 en dec. 2011 respectievelijk van 19,7% naar 24,9% en van 7,2% naar 8,8% (zie figuur 18). Als die trend zich de volgende jaren doorzet, kan verwacht worden dat het aandeel autochtone Belgen in de werkloosheid de volgende jaren geleidelijk aan zal terugvallen naar rond de 60%.

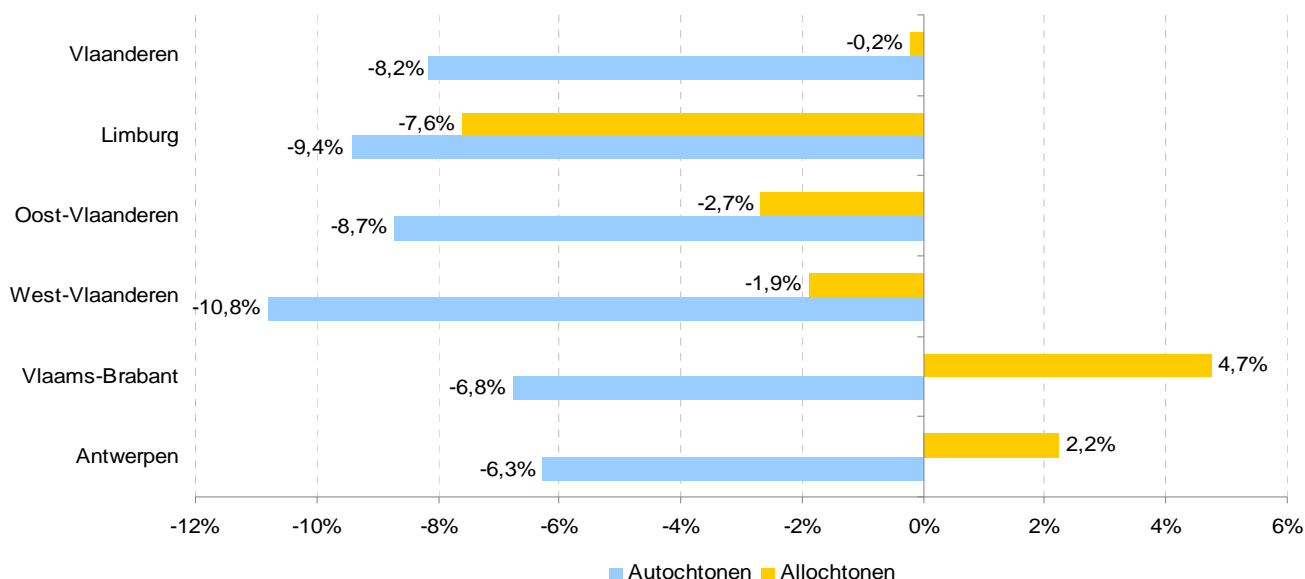
Figuur 18. Evolutie aandeel allochtone versus autochtone werkloosheid, Vlaams gewest, 2008-2011

Regionale verschillen 2011-2010

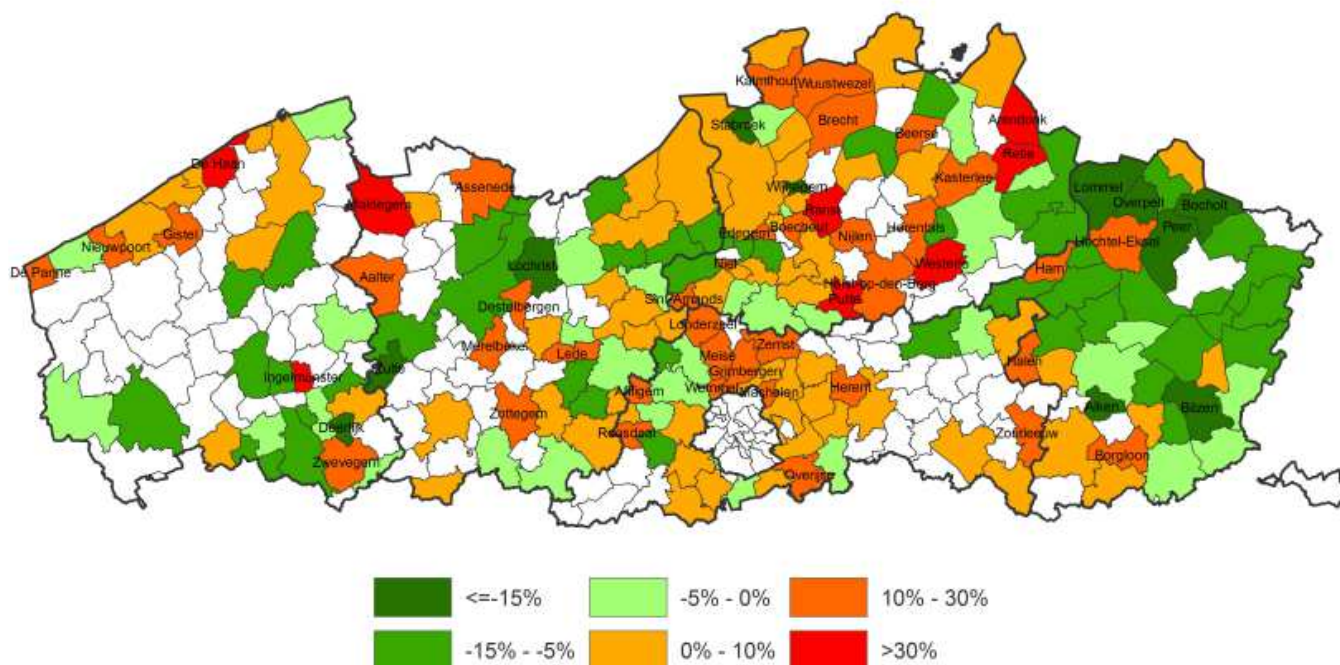
In 2011 nam het aantal allochtone NWWZ amper af t.o.v. 2010 (-0,2%), terwijl de autochtone werkloosheid scherp daalde (-8,2%), zie figuur 19. In het traditioneel zeer conjunctuurgevoelige Limburg daalde de allochtone werkloosheid nog het sterkst (-7,6%), nadat ze weliswaar in de voorafgaande laagconjunctuur het sterkst gestegen was. In Vlaams-Brabant en Antwerpen was de omslag in 2011 al een feit, daar steeg het aantal allochtone NWWZ met resp. 4,7% en 2,2%. De algemene evolutie (zie figuur 17) geeft aan dat de omslag in de laatste maanden van 2011 al voor gans Vlaanderen geldt. Bij de autochtone Belgen daalt de werkloosheid voorlopig nog.

Figuur 19. Evolutie allochtone versus autochtone werkloosheid, Vlaamse provincies,, verschil jaargemiddelde 2011-jaargemiddelde 2010

De evolutie per gemeente loopt sterk uiteen. Onder de 200 gemeenten die in 2011 gemiddeld minstens 20 allochtone NWWZ telden, zijn er 84 waar de allochtone werkloosheid afnam, bij de rest bleef ze gelijk of steeg. Ook hier valt de sterke daling van de allochtone werkloosheid in vele Limburgse gemeenten op. In Overpelt (-21,4%), Lommel (-19,8%), Peer (-18,8%) en Bocholt (-18,2%) was de daling het sterkst. Dit staat in schril contrast met o.a. gemeenten als Arendonk (+78,3%), Ingelmunster (+60%) en Ranst (+50%) waar de allochtone werkloosheid in 2011 al zeer scherp steeg.

Figuur 20. Evolutie allochtone werkloosheid, Vlaamse gemeenten, verschil jaargemiddelde 2011-jaargemiddelde 2010 (enkel gemeenten met gemiddeld minstens 20 allochtone NWWZ in 2011)

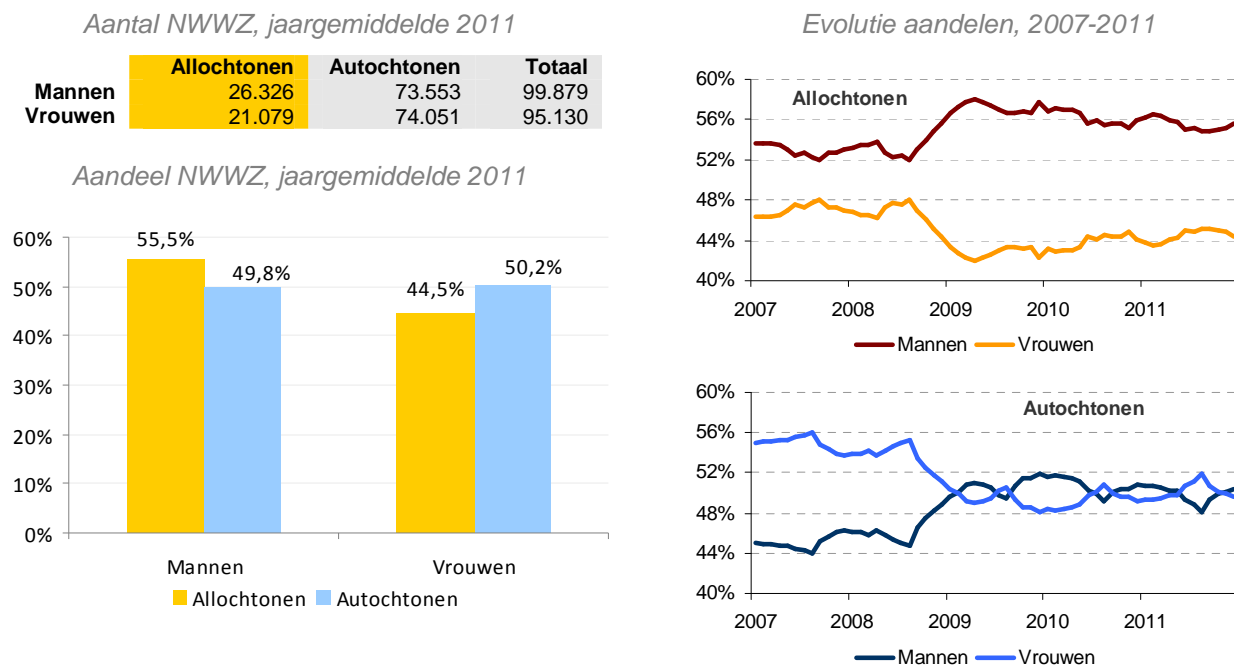

4.5. Indeling naar geslacht

Het aandeel mannelijke werkzoekenden ligt bij de alloctonen duidelijk hoger dan bij de autoctonen.

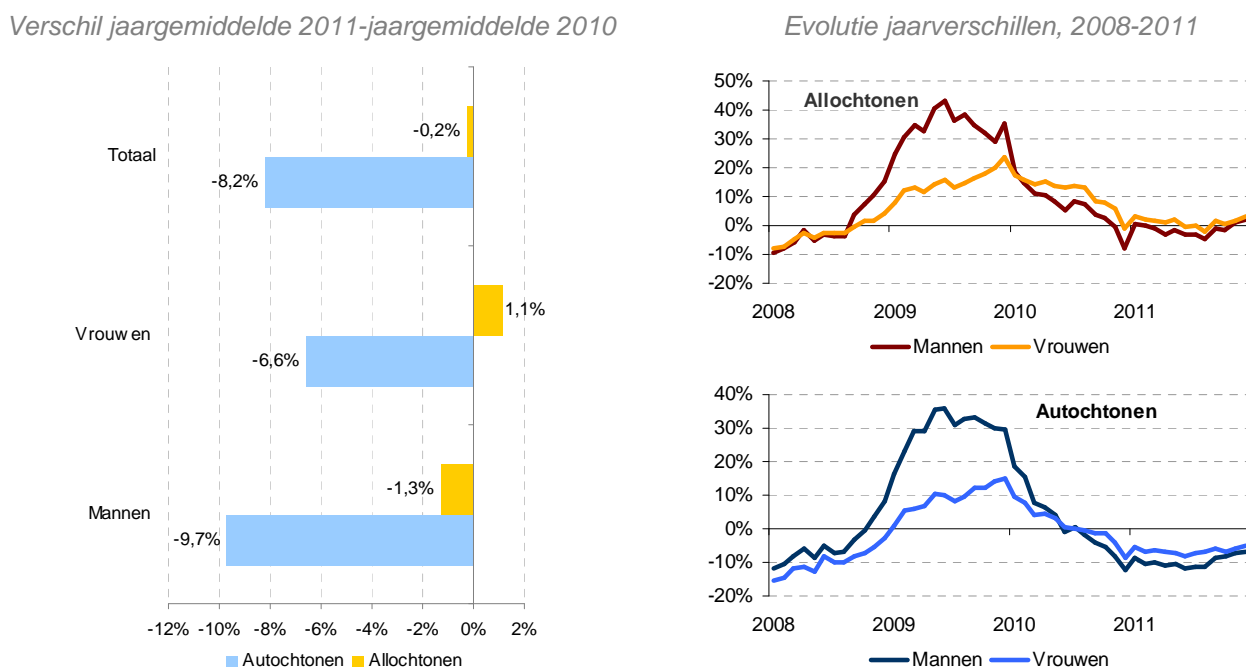
Bij de autoctonen heeft de vorige economische crisis de mannelijke werkloosheid sinds halverwege 2008 bijzonder sterk doen stijgen (mannen werken veel meer in conjunctuurgevoelige sectoren) en er tegen begin 2009 zelfs voor gezorgd dat er voor het eerst meer mannelijke dan vrouwelijke werkzoekenden zijn. Bij de alloctonen zijn er sowieso altijd al meer werkzoekende mannen geweest en is de kloof door de crisis enkel groter geworden (zie evolutie aandelen in de figuur 21).

Figuur 21. Aantal en (evolutie van het) aandeel allochtone en autochtone NWWZ naar geslacht, Vlaams gewest

De vrouwelijke allochtone werkloosheid is in 2011 licht gestegen t.o.v. 2010 (+1,1%), terwijl die bij de mannen nog daalde (-1,3%). Zowel bij de alloctonen als autoctonen is de werkloosheid bij de mannen veel sterker aan conjunctuurschommelingen onderhevig dan bij de vrouwen, wat ook duidelijk naar voor komt in de evolutiegrafieken. Bij de allochtone mannen, sterk tewerkgesteld in industriële sectoren en uitzendarbeid, steeg de werkloosheid tijdens de afgelopen crisis zelfs even tot boven de 40%!

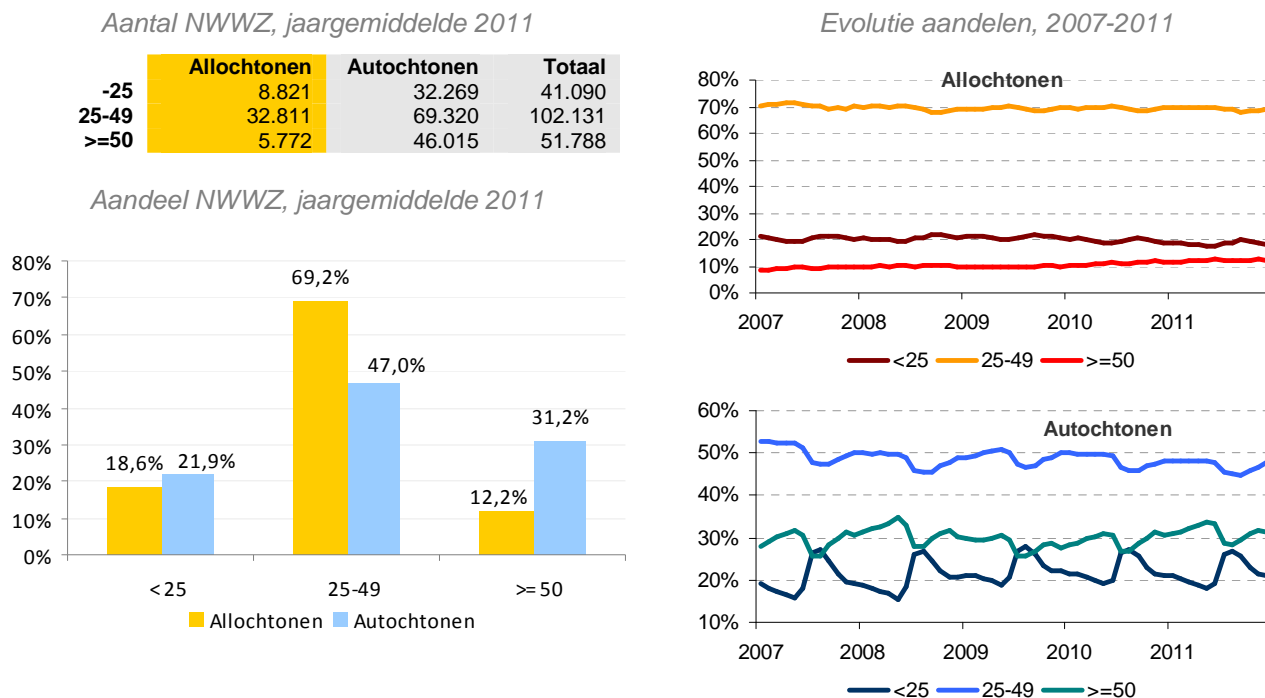
Figuur 22. Evolutie allochtone versus autochtone werkloosheid naar geslacht, Vlaams gewest

4.6. Indeling naar leeftijd

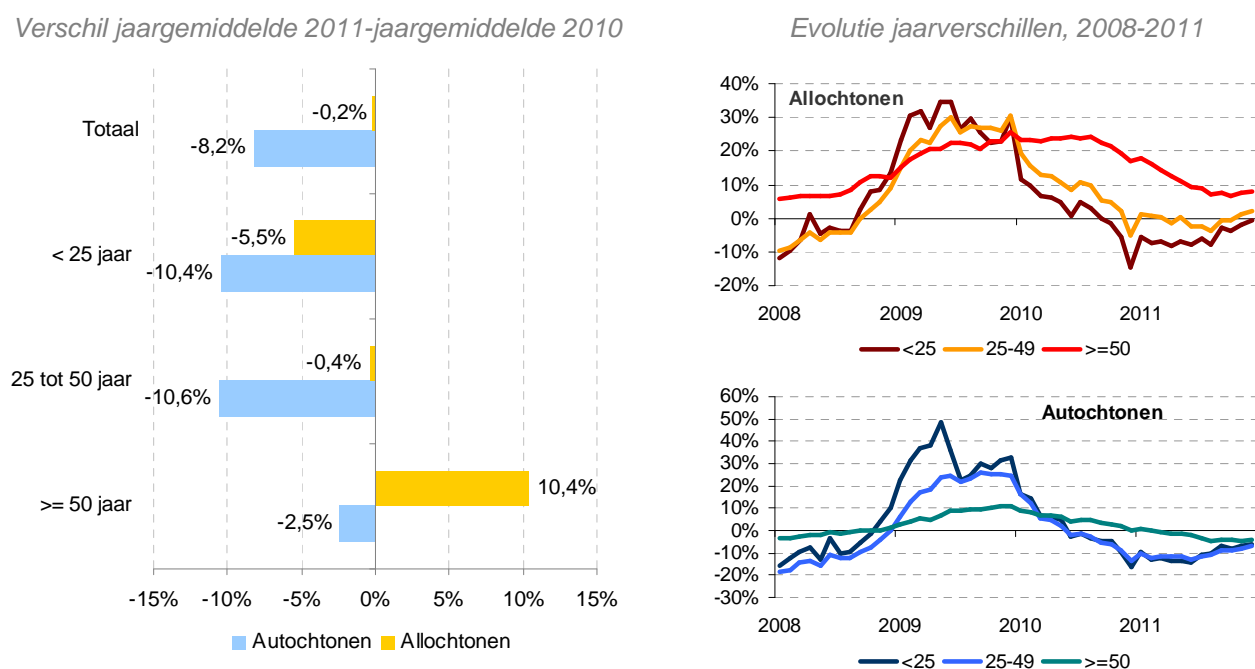
Werkzoekende alloctonen zijn gemiddeld jonger dan werkzoekende autoctonen, vooral het grote aandeel 25-49 jarigen (bijna 70%) en het zeer beperkte aandeel oudere werkzoekenden (12,2%) valt op.

Figuur 23. Aantal en (evolutie van het) aandeel allochtone en autochtone NWWZ naar leeftijd, Vlaams gewest

Het aantal en het aandeel werkzoekende allochtone 50-plussers zijn in de hele periode 2008-2011 wel permanent gestegen, zoals blijkt uit de verschillende evolutiegrafieken. Zelfs tijdens het afgelopen economisch herstel bleef de werkloosheid bij oudere alloctonen stijgen, terwijl die bij de 25-49-jarigen en vooral bij de jongeren afnam. Jongeren zijn duidelijkst het meest conjunctuurgevoelig, dat geldt zowel voor de alloctonen als voor de autoctonen.

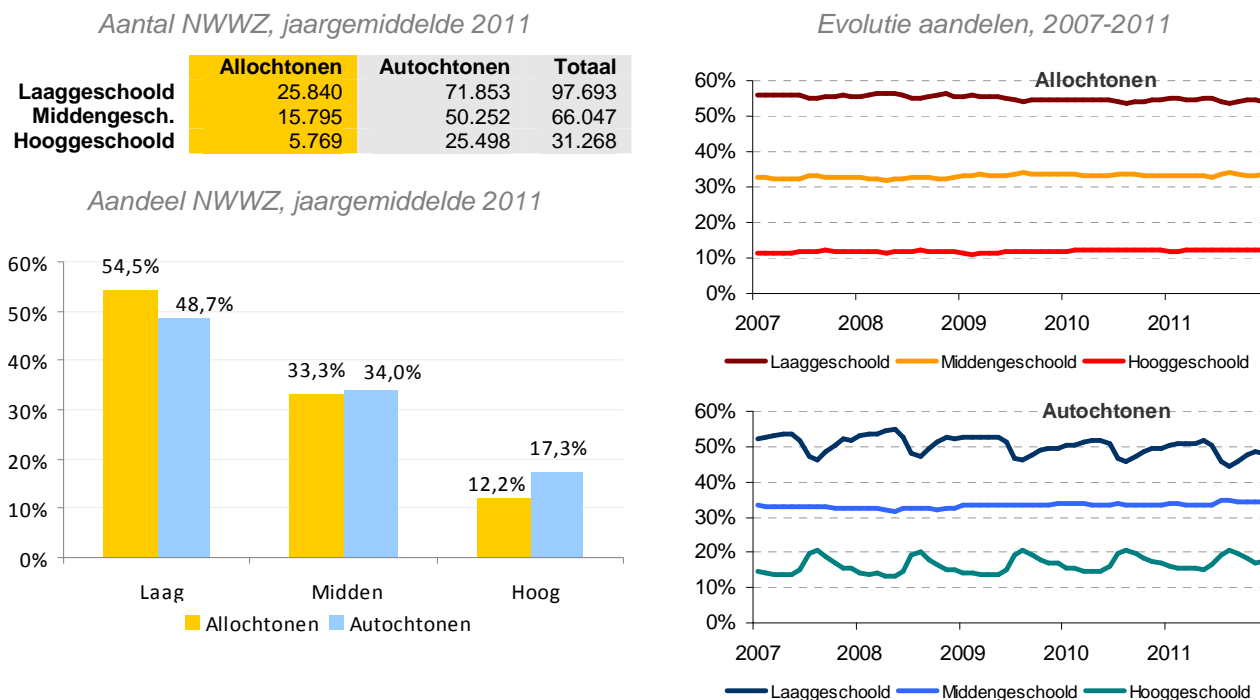
Figuur 24. Evolutie allochtone versus autochtone werkloosheid naar leeftijd, Vlaams gewest

4.7. Indeling naar studieniveau

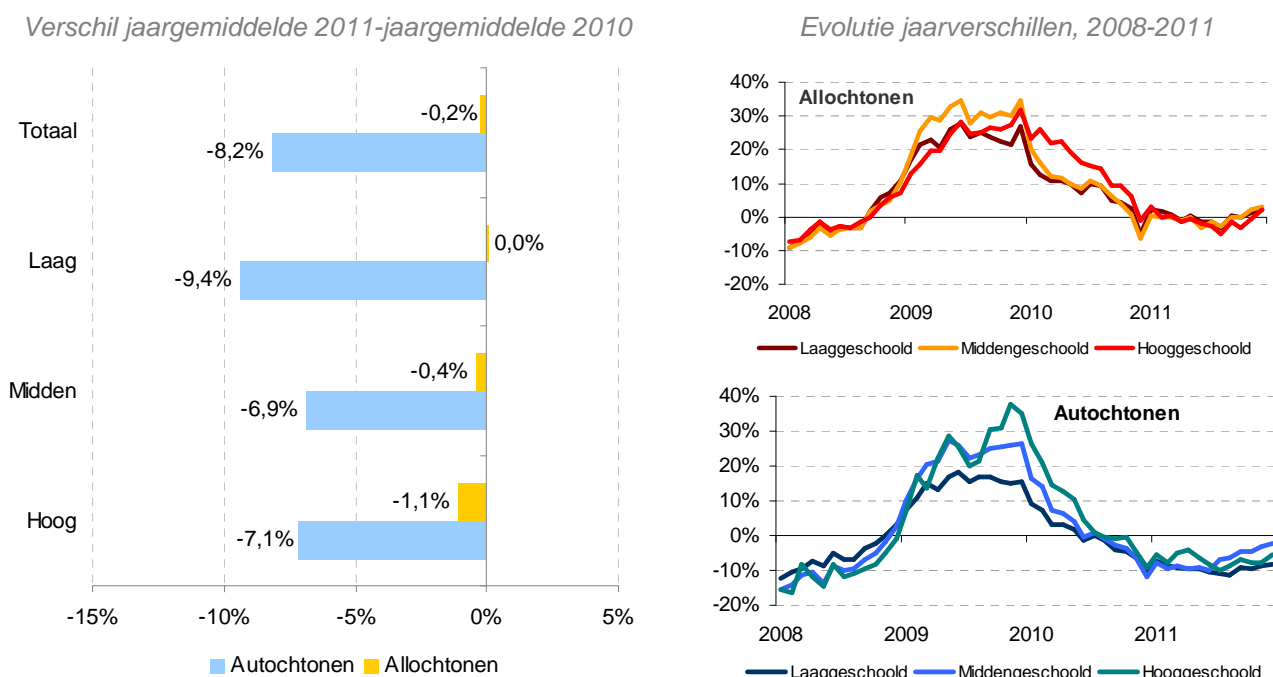
Werkzoekende alloctonen zijn gemiddeld lager geschoold dan werkzoekende autoctonen. Meer dan de helft van de allochtone NWWZ is laaggeschoold (gemiddeld 54,5% in 2011), terwijl dit bij de autoctonen intussen onder de helft is gezakt (gemiddeld 48,7% in 2011). Het aandeel hooggeschoolde allochtone werkzoekenden schommelt net boven de 10% (gemiddeld 12,2 % in 2011), bij de autoctonen ligt dit gevoelig hoger (gemiddeld 17,3% in 2011).

Figuur 25. Aantal en (evolutie van het) aandeel allochtone en autochtone NWWZ naar studieniveau, Vlaams gewest

Tijdens de economische crisis (2008-2010) steeg de werkloosheid het sterkst bij de midden- en hooggeschoolden. Dat was uitgesproken het geval bij de autoctonen, maar gold (in iets mindere mate) toch ook voor de alloctonen. De werkloosheid steeg minder scherp bij laaggeschoolden omdat tijdens de crisis veelvuldig gebruik gemaakt werd van het stelsel van ‘tijdelijke werkloosheid’, waarin relatief meer laaggeschoolden (tijdelijk) gearpeneerd worden (en daarbij niet in de werkloosheidstatistieken worden opgenomen).

Figuur 26. Evolutie allochtone versus autochtone werkloosheid naar studieniveau, Vlaams gewest

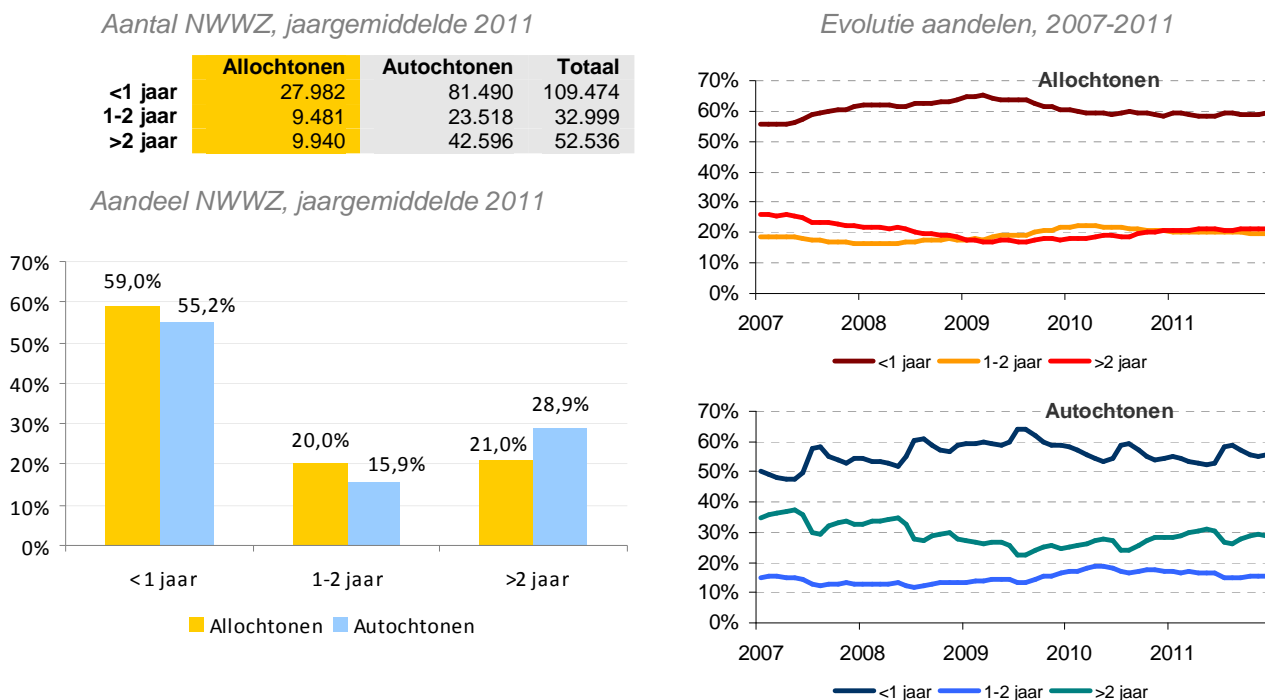

4.8. Indeling naar werkloosheidsduur

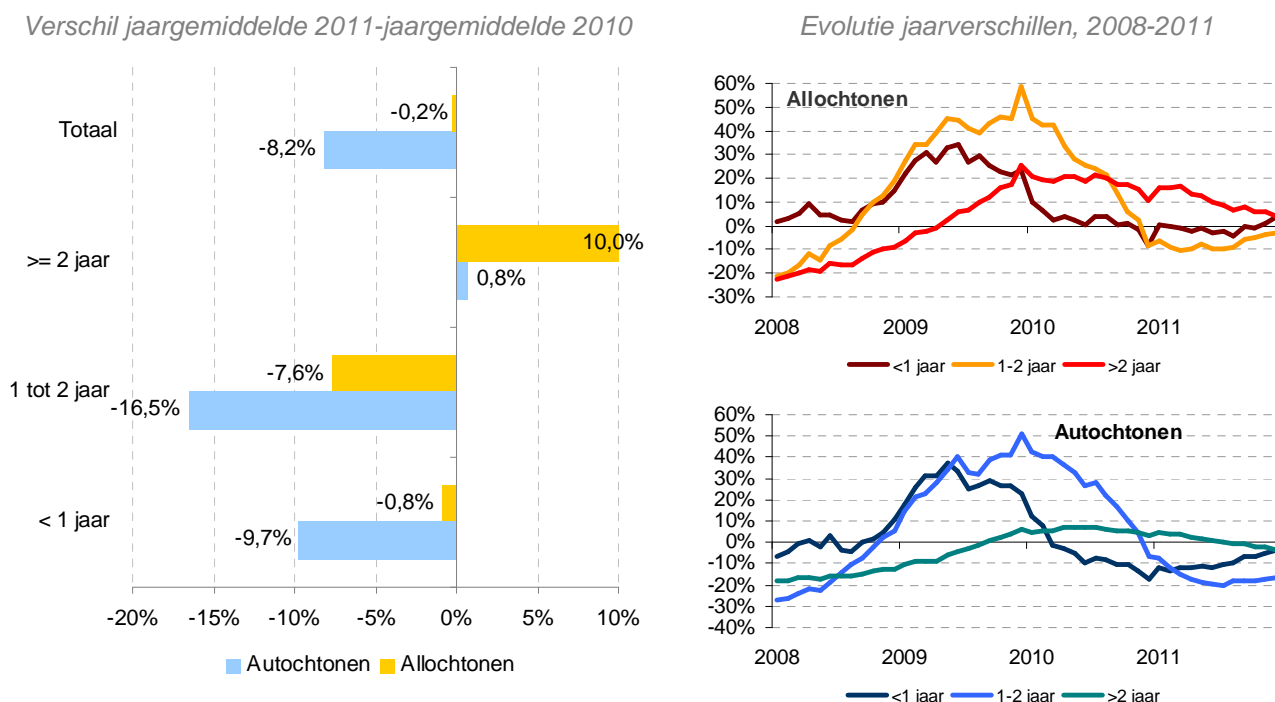
De werkzoekende alloctonen zijn iets kortduriger werkloos dan de werkzoekende autoctonen omdat ze meer in tijdelijke jobs en uitzendarbeid zijn tewerkgesteld, waardoor ze sneller wisselen tussen werkloosheid en werk. Ook verlaten ze de arbeidsmarkt gemiddeld vroeger dan autoctonen en is er een continue instroom van huwelijks- en volmigranten en asielzoekers. Dit zijn allemaal factoren die het aantal in- en uitschrijvingen omhoog drijven en daardoor de gemiddelde werkloosheidsduur drukken. Het is wel enkel het aandeel >2 jaar werkzoekend dat (gevoelig) lager ligt bij de alloctonen (gemiddeld 21% in 2011, t.o.v.28,9% bij de autoctonen).

Figuur 27. Aantal en (evolutie v.h.) aandeel allochtone en autochtone NWWZ naar werkloosheidsduur, VI. gewest

De langdurige werkloosheid nam bij de alloctonen in 2011 wel relatief sterker toe dan bij de autoctonen: het aantal 1-2 jaar werkzoekenden daalde veel minder sterk (-7,6% t.o.v. -16,5%), terwijl het aantal >2 jaar werkzoekenden veel sterker steeg (+10% t.o.v. +0,8%).

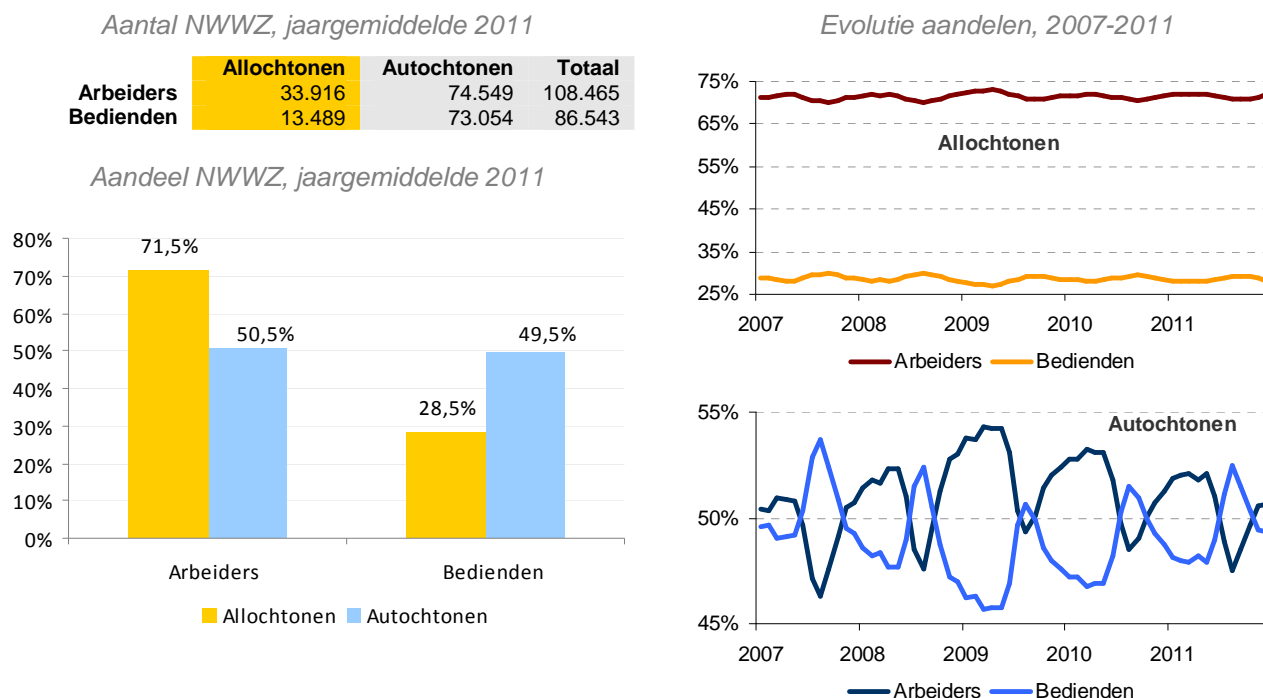
Figuur 28. Evolutie allochtone versus autochtone werkloosheid naar werkloosheidsduur, Vlaams gewest

4.9. Indeling naar beroepsaspiratie

Meer dan 70% van de werkzoekende alloctonen aspireert een arbeidersberoep, bij de autoctonen ligt dat slechts rond de 50%. Over de tijd heen lijkt hier weinig verandering in te komen.

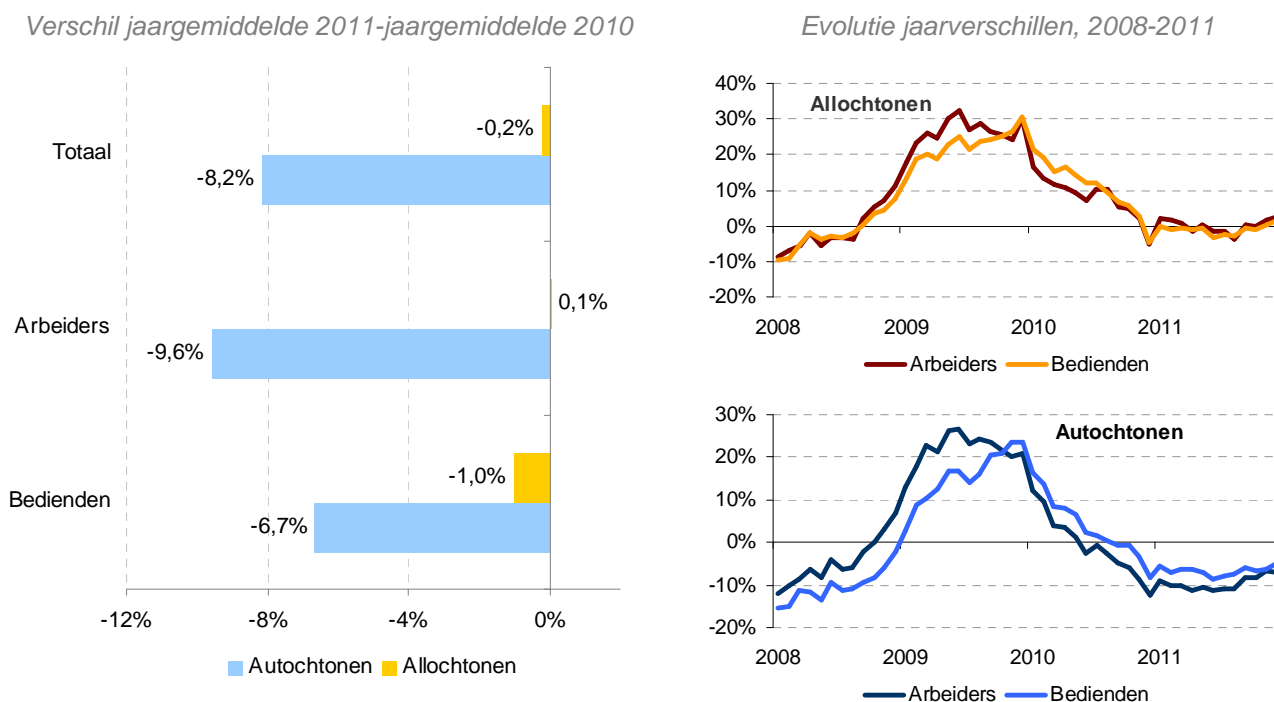
Figuur 29. Aantal en (evolutie v.h.) aandeel allochtone en autochtone NWWZ naar beroepsaspiratie, Vlaams gewest

De werkloosheid bij de allochtone arbeiders bleef stabiel in 2011 (+0,1%), terwijl het aantal werkzoekende autochtone arbeiders nog sterk daalde (-9,6%). Bij de bedienden is het verschil iets minder uitgesproken.

De evolutiegrafiek geeft aan dat autochtone arbeiders sneller werkloos worden bij laagconjunctuur dan autochtone bedienden. Bij hoogconjunctuur geldt het omgekeerde, de autochtone arbeiders worden dan sneller terug opgepikt door de bedrijven. Bij de allochtone werkzoekenden zijn de verschillen tussen beide statuten minder uitgesproken.

Figuur 30. Evolutie allochtone versus autochtone werkloosheid naar beroepsaspiratie, Vlaams gewest

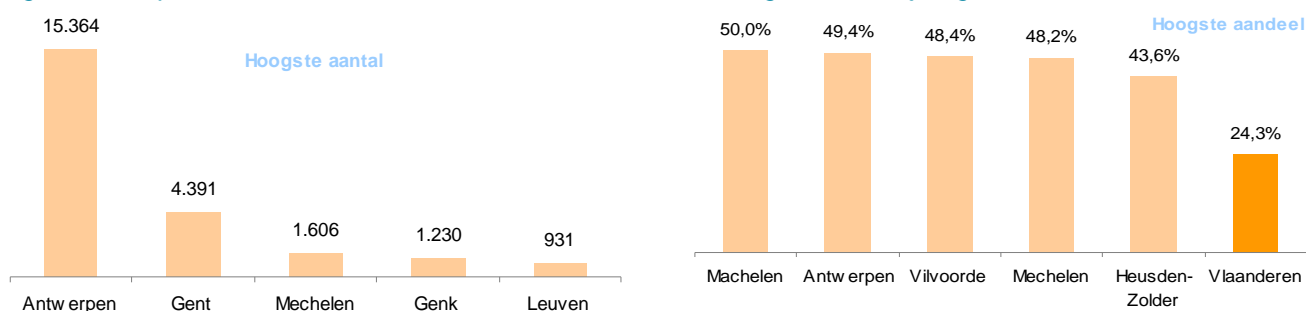
4.10. Allochtone werkzoekenden per gemeente

Het aandeel allochtone NWWZ verschilt sterk per gemeente en varieert tussen 0 en 50%. De allochtone werkzoekenden wonen vooral in de driehoek Gent-Antwerpen-Brussel en de voormalige Limburgse mijnstreek.

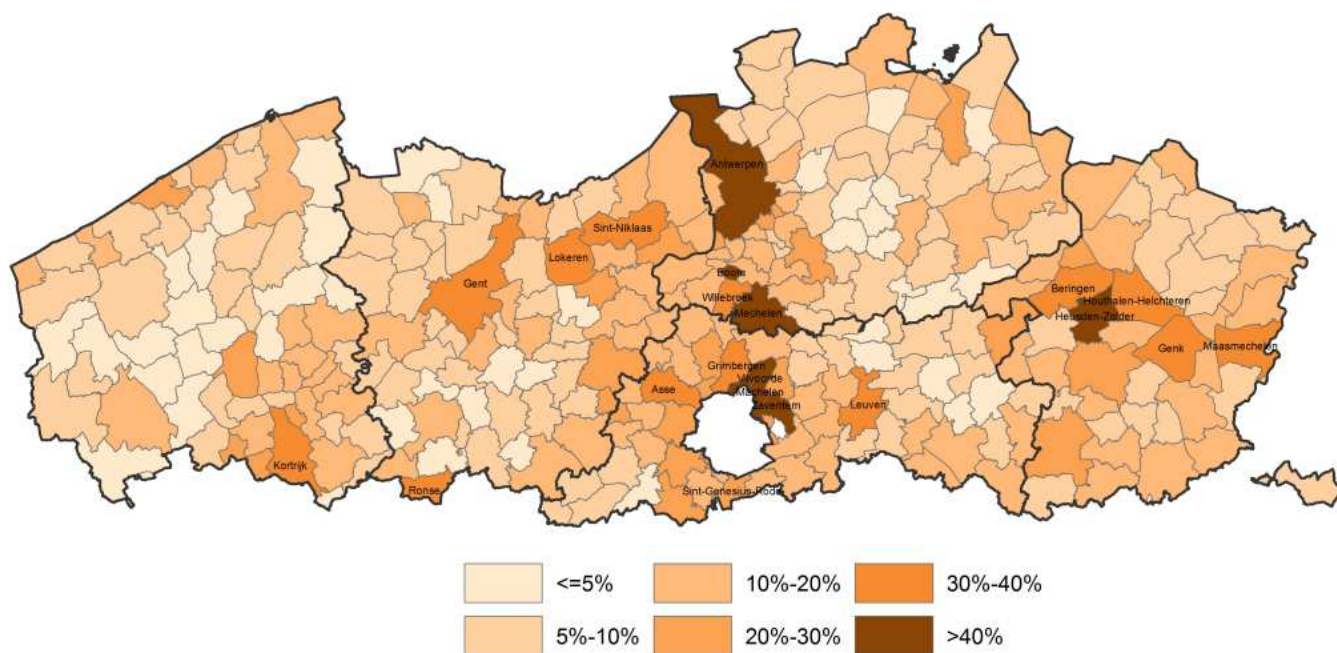
In totaal woont de helft (49,6%) van de allochtone werkzoekenden in de steden Antwerpen, Gent, Mechelen, Genk of Leuven. De stad Antwerpen telt ruimschoots het grootste aantal (15.364) allochtone werkzoekenden, Mechelen het grootste aandeel (50%), op de voet gevolgd door Antwerpen (49,4%), Vilvoorde (48,4%) en Mechelen (48,2%).

De allochtone werkloosheid daalde in Vlaanderen het laatste jaar met 0,2% (t.o.v. -8,2% bij de autochtonen). Onder de vijf gemeenten met het hoogste aantal allochtone NWWZ daalde ze het sterkst in Genk (-9,8%). Maar de kaart op pagina 22 gaf al aan dat de evolutie van de allochtone werkloosheid in 2011 sterk verschilt per gemeente, met iets meer gemeenten waar ze toegenomen dan afgenomen is.

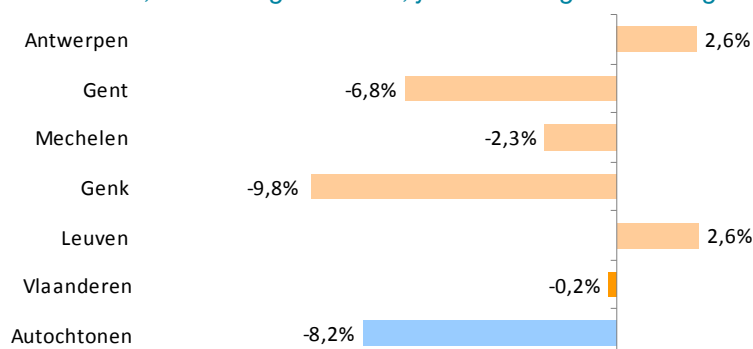
Figuur 31. Top 5 aantal en aandeel allochtone NWWZ, Vlaamse gemeenten, jaargemiddelde 2011

Figuur 32. Aandeel allochtone NWWZ, Vlaamse gemeenten, jaargemiddelde 2011

Figuur 33. Aantal allochtone NWWZ, Vlaamse gemeenten, jaarverschil gem. 2011- gem. 2010

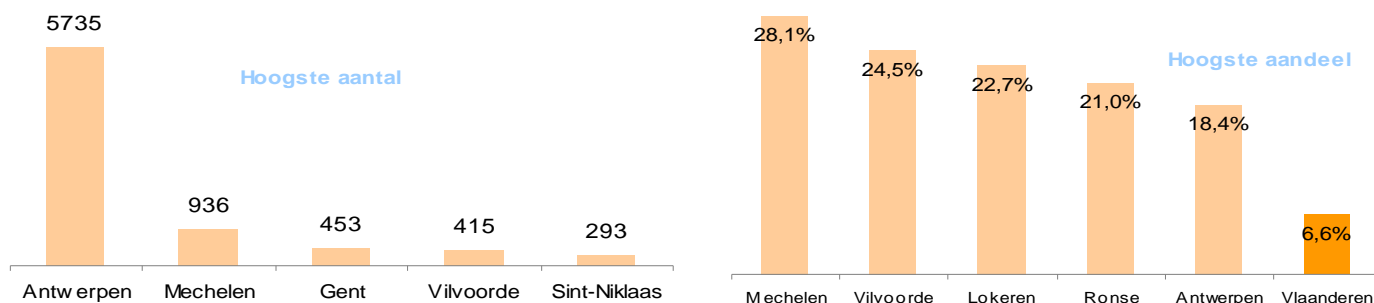

4.11. NWWZ van Marokkaanse origine

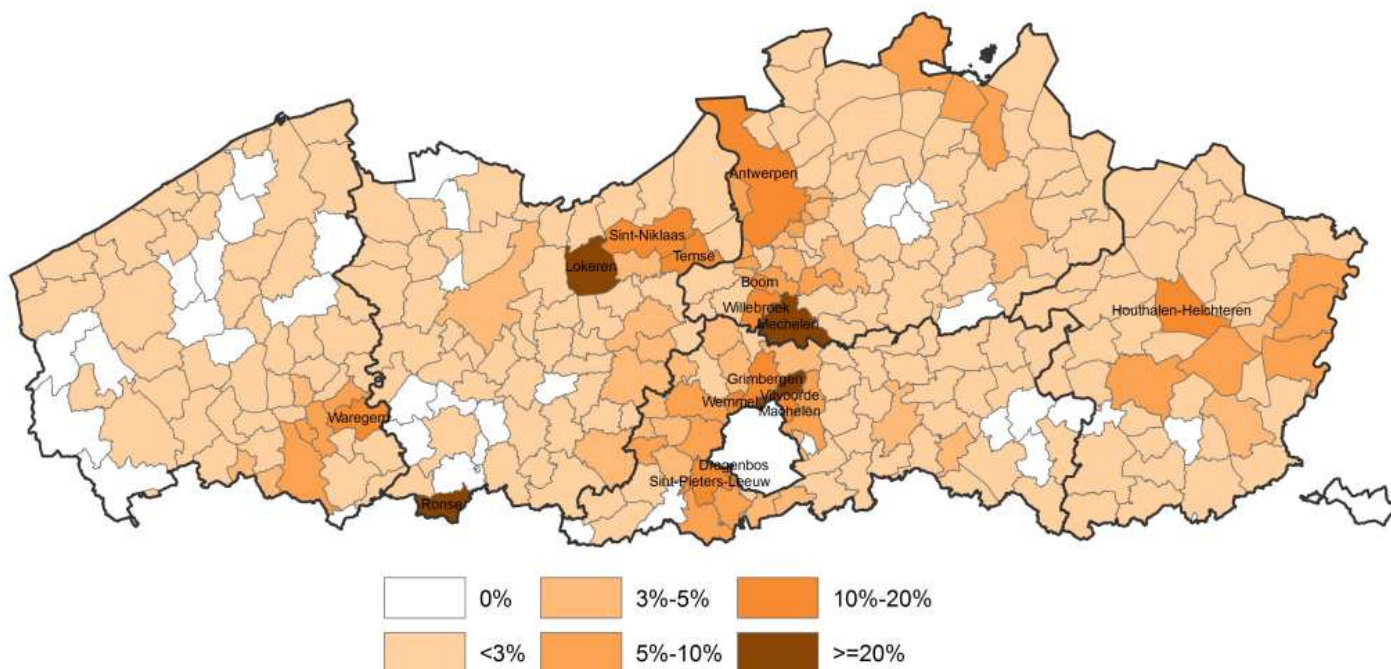
Vlaanderen telt 12.981 werkzoekenden van Marokkaanse origine, waarvan bijna 45% in de stad Antwerpen woont en 69,3% verspreid is over 10 gemeenten. Mechelen telt het hoogste aandeel (28,1%). De Marokkaanse werkzoekenden wonen voornamelijk in de driehoek Antwerpen-Lokeren-Brussel en een aantal gemeenten in Limburg, de Antwerpse Kempen en het zuidoosten van West-Vlaanderen.

Het aantal NWWZ van Marokkaanse origine is in 2011 met 3,2% gedaald, wat ruim onder het gemiddelde voor alle allochtone werkzoekenden ligt (-8,2%). Onder de vijf gemeenten met het hoogste aantal Marokkaanse werkzoekenden steeg de werkloosheid in Vilvoorde licht (+1,5%) en daalde in de andere vier gemeenten, het scherpst in Gent (-7,9%).

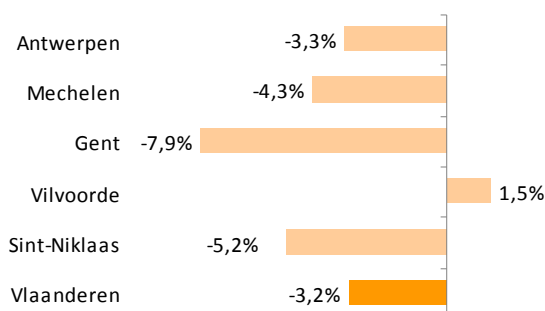
Figuur 34. Top 5 aantal en aandeel NWWZ van Marokkaanse origine, Vlaamse gemeenten, jaargemiddelde 2011

Figuur 35. Aandeel NWWZ van Marokkaanse origine in totale werkloosheid, Vlaamse gemeenten, jaargemiddelde 2011

Figuur 36. Aantal NWWZ van Marokkaanse origine, Vlaamse gemeenten, jaarverschil gem. 2011- gem. 2010

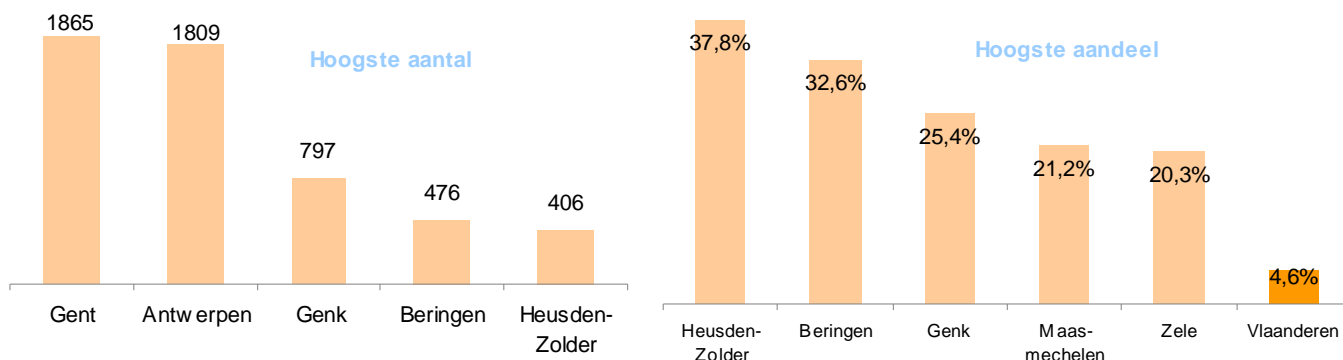

4.12. NWWZ van Turkse origine

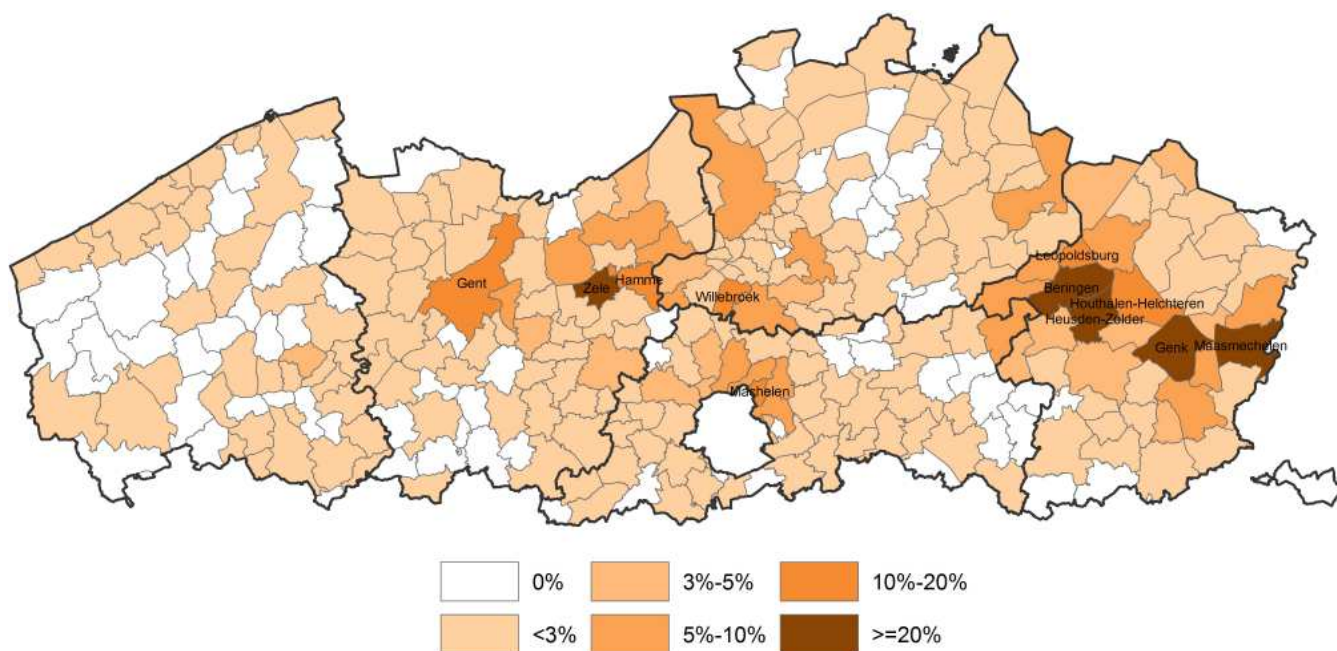
Vlaanderen telt 9.004 werkzoekenden van Turkse origine, waarvan er 1 op 5 in Gent (20,7%) en in Antwerpen (20,1%) woont, en 71,5% verspreid is over 10 gemeenten. Vooral in de voormalige Limburgse mijnstreek is het aandeel werkzoekenden van Turkse origine erg hoog. In Heusden-Zolder loopt dit zelfs op tot bijna één op vier (37,8%).

Het aantal werkzoekenden van Turkse origine is in 2011 met 7,8% gedaald, wat net iets onder het gemiddelde voor alle allochtone werkzoekenden ligt (-8,2%). Onder de vijf gemeenten met het hoogste aantal Turkse werkzoekenden springen Gent (-13,1%) en Genk (-12,3%) in 2011 positief in het oog, terwijl in Antwerpen het aantal Turkse werkzoekenden verder toegenomen is (+0,8%).

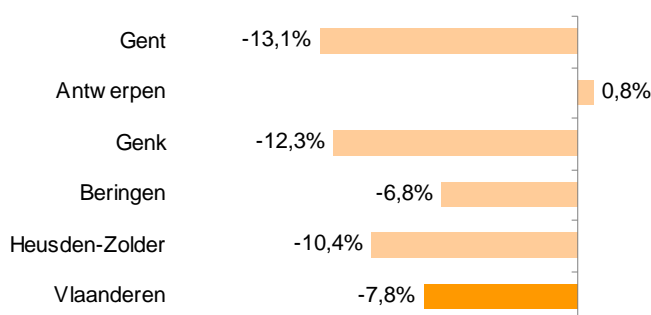
Figuur 37. Top 5 aantal en aandeel NWWZ van Turkse origine, Vlaamse gemeenten, jaargemiddelde 2011

Figuur 38. Aandeel NWWZ van Turkse origine in totale werkloosheid, Vlaamse gemeenten, jaargemiddelde 2011

Figuur 39. Aantal NWWZ van Turkse origine, Vlaamse gemeenten, jaarverschil gem. 2011- gem. 2010

5. Voornaamste conclusies

- Volgens een recente demografische extrapolatie was begin 2012 een kwart (24,7%) van de Belgische inwoners van niet Belgische afkomst en bijna één op acht (11,8%) allochtoon, d.w.z. afkomstig van buiten de Europese Unie of de Eva-landen. In Vlaanderen is bij de bevolking op arbeidsleeftijd (20-64 jaar) ongeveer 6% van allochtone afkomst, in Wallonië 6,7% en in Brussel maar liefst 30% (gegevens 2010).
- In Vlaanderen zijn personen met Belgische nationaliteit en geboren in België (20-64 jaar) met voorsprong het meest werkzaam (73,5%). De genaturaliseerde allochtonen volgen op ruime afstand (58,6%), bij de niet-genaturaliseerden werkt minder dan de helft (44,4%). Vlaanderen bengelt hier samen met het Brussels Gewest (40,8%) en Wallonië (32,8%) helemaal achteraan het Europese peloton. Het verschil in werkzaamheid tussen autochtonen en allochtonen (de nationaliteitskloof) is in België ook bij de hoogste van Europa.
- De lage werkzaamheid bij allochtonen wordt voor een groot stuk verklaard doordat allochtonen zich proportioneel veel minder aanbieden op de arbeidsmarkt (41% van de niet-genaturaliseerde allochtonen is niet beroepsactief). En degenen die zich wel aanbieden kampen met heel wat barrières in hun zoektocht naar een (duurzame) en behoorlijk betaalde job. De werkloosheidsgraad lag in 2010 in Vlaanderen bij personen met niet-EU nationaliteit (24,7%) maar liefst vijf maal hoger dan bij personen met Belgische nationaliteit (4,7%).
- Er zijn tal van redenen waarom migranten zich minder aanbieden (lagere activiteitsgraad) op de arbeidsmarkt, minder werkzaam zijn (lagere werkzaamheidsgraad) en meer werkloos (hogere werkloosheidsgraad). Hierin spelen vooreerst het lage onderwijsniveau (ook veroorzaakt door beperktere onderwijskansen in het land van oorsprong) en de taalachterstand een grote rol. Vervolgens zijn er een aantal socio-culturele factoren zoals het negatievere zelfbeeld, het vasthouden aan het kostwinnersmodel (met een zeer lage vrouwelijke werkzaamheidsgraad als gevolg) en het gebrek aan een efficiënt netwerk. Belangrijke institutionele factoren zijn de soms moeilijke erkenning van buitenlandse diploma's, de werkloosheidsval en het falende migratiebeleid. Aan de vraagzijde tenslotte zijn er het (te) beperkte aanbod aan laaggeschoolde arbeid, met ook een verdringing door hoger geschoolde profielen, en de discriminatie bij aanwerving.
- Allochtonen zijn traditioneel oververtegenwoordigd in sectoren en beroepen met zwaar en ongezond werk (bv. de mijnbouw) en/of minder gunstige arbeidsvoorwaarden op vlak van statuut, loon en arbeidstijdregelingen (bv. land- en tuinbouw, horeca). Dit beeld is sindsdien weinig veranderd hoewel de waaier van sectoren en beroepen waarin allochtonen tewerkgesteld zijn, uitgebreid is.
- Bijna een kwart (24,3%) van de Vlaamse werkzoekenden is van allochtone origine, waarbij Marokko en Turkije samen zowat de helft voor hun rekening nemen (46,4%). Zowat zes van de tien (57,8%) allochtone werkzoekenden heeft de Belgische nationaliteit.
- Door de sterke toestroom van migranten uit de voormalige Sovjetunie, ex-Joegoslavië en Oost-Europa is het aandeel allochtonen en niet-Belgische EU-werkzoekenden aanzienlijk gestegen: respectievelijk van 19,7% naar 24,9% en van 7,2% naar 8,8% tussen 2007 en 2011. Als die trend zich de volgende jaren doorzet, kan verwacht worden dat het aandeel autochtone Belgen in de werkloosheid de volgende jaren geleidelijk aan zal terugvallen naar ongeveer 60% (nu nog 66%).
- De werkzoekende allochtonen tellen in vergelijking met de autochtonen relatief meer mannen (56% t.o.v. 49,8%), meer laaggeschoolden (54,5% t.o.v. 48,7%), en veel meer personen die een arbeidersberoep aspireren (71,5% t.o.v. 50,5%). De werkzoekende autochtonen tellen relatief veel meer 50-plussers (31,2% t.o.v. 12,2%).
- De werkzoekende allochtonen zijn iets kortduriger werkloos dan de werkzoekende autochtonen omdat ze meer in tijdelijke jobs en uitzendarbeid zijn tewerkgesteld, waardoor ze sneller wisselen tussen werkloosheid en werk.
- De allochtone werkzoekenden wonen vooral in de driehoek Gent-Antwerpen-Brussel en de voormalige Limburgse mijnstreek. In totaal woont de helft (49,6%) van de allochtone werkzoekenden in de steden Antwerpen, Gent, Mechelen, Genk en Leuven. De stad Antwerpen telt ruimschoots het grootste aantal (15.364) allochtone werkzoekenden, Mechelen het grootste aandeel (50%), op de voet gevolgd door Antwerpen (49,4%), Vilvoorde (48,4%) en Mechelen (48,2%).

v.u.: F. Leroy, Keizerslaan 11, 1000 Brussel – Kansengroepen in Kaart

